

Täysistunto

Keskiviikko 1.10.2025 klo 14.00—18.59

5. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepoliitiikan lainsäädännöstä

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Elinkeinoministeri Sakari Puiston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.04 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvät edustajat, suomalaisilla alueilla ja aluekehittämisellä on merkittäviä yhteiskunnallisia haasteita ratkottavanaan. Geopolitiikan muutokset haastavat koko Suomea, mutta toisaalta vaikutukset kohdistuvat erityisesti tietyille alueille ja ovat asettaneet muutospaineita niin aluetalouksille kuin ihmisten arkeenkin.

Samalla Suomessa kaupungistuminen jatkuu. Vuonna 2010 kaupunkialueilla asui 68,8 prosenttia väestöstä, ja vuonna 2024 osuus oli kasvanut jo 73,3 prosenttiin. Monipaikkaisuuden lisääntyminen monimutkaistaa tilastoista tehtäviä tulkintoja. Alueet ovat erilaisessa tilanteessa siinä, mitä tämä merkitsee alueen elinvoimaisuudelle, ja millaisia kehittämis-toimia tarvitaan.

Suomessa väestörakenteen alueelliset erot ovat huomattavia. Osassa alueita väestö ikääntyy muita nopeammin, ja kaupungistuminen vahvistaa kehitystä edelleen.

Alueiden välillä on ja tulee jatkossakin olemaan merkittäviä eroja väestöllisessä huoltosuhteessa. Vuonna 24 koko maan väestöllinen huoltosuhde oli 61,6. Heikoin tilanne oli Etelä-Savossa ja paras Uudellamaalla.

Alueiden välillä on myös eroja tuottavuudessa, mikä liittyy ikärakenteen ohella erityisesti alueiden elinkeinorakenteeseen. Erityisesti alueilla, joilla työikäisten osuus on pieni,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

on tärkeää, että mahdollisimman moni työikäinen on töissä. Taantuma on kuitenkin laske-
nut työllisyysastetta.

Alueiden välisiä eroja on myös koulutustasossa ja toisaalta investoinneissa tutkimuk-
seen ja kehitykseen. Nämä ovat keskeisiä tekijöitä alueiden elinvoimaisuuden vahvistumi-
sessa. Mainitut alueiden elinvoimaisuuteen vaikuttavat tekijät ovat vahvasti kytköksissä
toisiinsa, ja muodostavat yhdessä positiivista kierrettä, joka ruokkii itse itseään. Toisaalta
päinvastainen kehitys voi aiheuttaa negatiivista kierrettä. Aluekehittämisellä on siten kyet-
tävä vastaamaan erilaisiin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin. Kasvavilla ja supistuvilla alueilla
tarvitaan jatkossa erilaisia ratkaisuja ja erilaisia toimeenpanon välineitä.

Hyvät kuulijat, alueiden erilaisuuden tunnistaen on selvää, että tarvitaan myös niin kau-
punki- kuin maaseutuspesifejä toimia ja -politiikkaa, samoin kuin erityistä saaristopolitiik-
kaa saaristoisten alueiden tilannetta tukemaan.

Yhä tärkeämpää haastavassa toimintaympäristössä on, että nämä muodostavat vahvan
aluekehittämisen kokonaisuuden, jossa resursseja ja toimia hyödynnetään toisiaan tukien
ja yhteiseen tilannekuvaan perustuen.

Hallituksen tavoitteena on vahvistaa talouden kasvun ja työllisyyden edellytyksiä kai-
killa alueilla. Alueilla on erilaisia vahvuuksia ja mahdollisuuksia, joiden varaan rakentaa.

Geopoliittinen tilanne heijastuu myös alueiden kehitykseen ja kannustaa alueita arvioi-
maan uudelleen sitä, millaisia valintoja elinkeinojen kehittämisessä on uudessa tilanteessa
tarkoituksenmukaista tehdä. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi kaksoiskäyttötuotteisiin pa-
nostamista.

Geotalouden merkitys näkyy myös siinä, miten arvioimme globaaleja riippuvuuksia ja
haavoittuvaisuuksia. Luonnonvarojen ja uusiutuvan energian kestävä hyödyntäminen sekä
jalostusasteen nosto avaavat uusia näkymiä myös maaseutualueille ja uudistuvalla teolli-
suudelle.

Vastauksena geopoliittisen tilanteen erityisesti itäiselle Suomelle aiheuttamiin vaiku-
tuksiin hallitus käynnisti itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmat. Ohjelmien tavoitteena on
edistää taloudellista kasvua, elinvoimaa, investointeja, osaamisen kehittämistä ja työvoi-
man saatavuutta.

Hallitus linjasi ohjelmien strategisista hankkeista kevään puoliväliriihessä. Nämä liitty-
vät muun muassa alueiden saavutettavuuteen, investointien edistämiseen ja matkailuun.

Puoliväliriihen linjauksen mukaisesti hallitus on kohdentamassa ohjelmien toimeenpa-
noon noin 16 miljoonan euron määrärahan alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tuke-
misen momentilta.

Aluekehittäminen on eri toimijoiden monitasoista yhteistyötä. Valtion, maakuntien ja
kaupunkien, elinkeinoelämän sekä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyö on avain-
asemassa myös itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmien onnistumisessa.

Hyvät kuulijat, aluekehittämisen lainsäädäntö uudistettiin vuonna 2021. Tuolloin sää-
dettiin aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan vastuista, viranomaisten
rooleista, aluekehittämisen tavoitteista sekä hankkeiden rahoittamisesta. Lakiuudistuksen
tavoitteena oli tuolloin sovittaa yhteen kansallista ja Euroopan unionin alue- ja rakennepo-
litiikkaa tehokkaaksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena oli myös uudistaa alueiden kehittämi-
sen tavoitteita, suunnittelua ja toimintatapoja vastaamaan toimintaympäristön muutoksia.
Lisäksi tavoiteltiin vaikuttavaa vuorovaikutusta ja sopimuksellisuutta alueiden kehittämi-
sessä sekä sääntelyn selkeyttämistä ja hallinnollisen taakan vähentämistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Hallituksen esityksessä linjattiin, että aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön kokonaisuuden toimivuudesta annetaan selonteko eduskunnalle.

Hyvät edustajat, tätä laajaa kokonaisuutta on nyt tarkasteltu pohjautuen kertyneeseen tietoon, arviointeihin ja sidosryhmien kanssa työskentelyyn, ja olemme laatineet tästä selonteon eduskunnalle.

Selonteon varsinaisena fokuksena tarkastellaan lainsäädännön toimivuutta kuvaamalla tiiviisti lainsäädännön raamittamaa nykytilaa sekä havaittuja kehittämisen kohteita. Johtopäätöksiä on tehty siitä, mihin tulevaisuudessa lainsäädäntöuudistuksissa tulee kiinnittää huomiota. Sen sijaan selonteossa ei tehdä tulevia valmisteluja koskevia linjauksia.

Tulevaa lakiuudistusta varten perustetaan aikanaan työryhmä, ja lainsäädännön sisältöjä valmistellaan siinä yhteydessä.

Selontekoa on valmisteltu laajassa yhteistyössä. Valmistelua varten perustetussa ryhmässä ovat olleet mukana keskeisimmät lainsäädäntöä hyödyntävät tahot: ministeriöt, maakuntien liitot, ely-keskukset sekä Kuntaliitto.

Hyvät edustajat, selonteossa tarkastellaan laajaa asiakokonaisuutta lainsäädännön lukujen mukaisesti. Tarkastelussa ovat: aluekehittämisen tavoitteet, viranomaisten roolit, ohjelmatyö ja yhteistyösopimukset sekä tukimenettelyt, tukikelpoisuus ja kustannusmallit. Nostan kohta esille keskeisimpiä huomioita näistä kokonaisuuksista.

Yleisesti voidaan todeta, että lainsäädäntö on ollut varsin toimivaa. Se on tukenut aluekehittämisen tavoitteiden edistämistä. Esimerkiksi edellisen lakiuudistuksen tavoitteessa vahvistaa toimijoiden yhteistyötä on onnistuttu hyvin. Joitakin kehittämisen kohteita voidaan tunnistaa. Erityisesti vaikuttavuuden lisäämiseen ja hallinnollisen taakan vähentämiseen on jatkossa edelleen kiinnitettävä huomiota.

Aluekehittämisen tavoitteet ovat selonteon mukaan tasapainoiset ja sopivan laaja-alaiset. Uudistamisen yhteydessä on kuitenkin syytä tarkastella, onko tavoitteita päivitettävä vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin, esimerkiksi huomioimalla kokonaisturvallisuutta, väestökehitystä ja alueiden eriytymistä.

Viranomaisten roolien osalta keskeisenä huomiona on, että aluekehittämisen vastuun jakautuminen sekä kunnille että valtiolle ja näille lakiin kirjattu tehtävä edistää tähän liittyvää yhteistyötä, on merkityksellistä ja aluekehittämisen tavoitteiden kannalta olennaista. Yhteistyötä on jatkossakin tarpeen varmistaa ja vahvistaa. Erityisesti huomiona on tarve alueiden välisen yhteistyön lisäämiseen.

Yhteistyöryhmät, kuten kansallisella tasolla alueiden uudistumisen neuvottelukunta, AUNE, ja alueellisella tasolla maakuntien yhteistyöryhmät, MYR, ovat tärkeitä, ja niiden lakiin perustuva rooli on toimiva. Ryhmien toimintaa voidaan kehittää edelleen myös nykyisen lainsäädännön puitteissa.

Viranomaisten rooleihin liittyy myös tarkennusta vaativia kohtia, varsinkin aluetasolla. Esimerkiksi uusien aluetason toimijoiden, hyvinvointi- ja työllisyysalueet, tulevat elinvoimakeskukset, rooleja aluekehittämisen yhteistyössä on jatkossa tarkasteltava. Rooleissa on tunnistettavissa joitakin päällekkäisyyksiä, mikä johtaa haasteisiin resurssien tehokkaassa käytössä sekä ajoittaiseen ristivetoon.

Selonteossa nostetaan esille, että välittävien viranomaisten eli rahoittajien suuri määrä ei ole resurssien tehokkaan käytön näkökulmasta perusteltua. Samoin päällekkäisyyttä ja osin ristivetoa voidaan jossain määrin havaita keskustaupunkien ja maakuntien liittojen rooleissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Ohjelmatyön osalta on tarkasteltu kokonaisuutta, johon kuuluvat valtioneuvoston aluekehittämispäätös, maakuntaohjelma, jota valmistellaan kunnallisvaalikausittain, ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma, kausi on ollut 7-vuotinen.

Kansallisen ja EU-ohjelmatyön yhteensovittamista on edelleen syytä vahvistaa, varsinkin kansallisen aluekehittämisrahoituksen jäätyä pois. Selonteossa todetaan kuitenkin, että aluetasolla nämä toimivat hyvin yhteen.

Ohjelmatyön aikatauluja on tarkasteltu selonteossa. Huomiona nostetaan esille tarve myös vaalikausia pidemmälle strategiselle suunnittelulle, koska aluekehittäminen edellyttää pitkäjänteisyyttä. Nykyinen nelivuotinen suunnitteluajakaulu on perusteltu pitkän aikavälin suunnittelun rinnalla.

Mikäli suunnitteluajakauluja pidennetään, voitaisiin kytkennästä poliittiseen päätöksen tekoon huolehtia esimerkiksi vaalikausittain laadittavilla toimeenpanosuunnitelmilla.

Sopimuksellisuutta, joka tarkoittaa erityisesti valtion ja kaupunkien kanssa solmittavia sopimuksia, kuten ekosysteemisopimukset, pidetään siihen osallistuvien näkökulmasta hyvänä ja toivottavana menettelynä, joka vahvistaa yhteistyötä ja vuoropuhelua osallistujien kesken.

Rahoituslain osalta merkittävänä huomiona on, että tarjolla olevien tukimuotojen valikoima on liian laaja ja päällekkäinen, mikä heikentää asiakaslähtöisyyttä ja hidastaa palvelujen digitalisaatiota. Myös ohjelman sisällön priorisoinnilla voidaan merkittävästi vaikuttaa hallinnon ja tietojärjestelmäkehityksen yksinkertaistamiseen.

Arvoisat kuulijat, aluekehittäminen on eri toimijoiden monitasoista yhteistyötä, jonka tavoitteena on edistää alueiden kestävää kasvua, kehitystä ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia sekä laadullista elinympäristöä.

Aluekehittäminen perustuu toisaalta kansallisiin ja toisaalta alueiden erilaisiin vahvuuksiin, mahdollisuuksiin ja tarpeisiin. Aluekehittämisen on perustuttava laajaan yhteistyöhön. Aluekehittämisessä eri hallinnonalojen ja maakuntien tavoitteita ja toimia tarkastellaan kokonaisuutena sekä valtakunnallisesta että alueiden näkökulmasta.

Aluekehittämisestä vastaavien viranomaisten keskeisenä tehtävänä on luoda edellytyksiä toimijoiden yhteistyölle ja yhteisen tahtotilan muodostamiselle.

Arvoisa puhemies! Tässä esittely. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Puisto. — Sitten siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.15 Milla Lahdenperä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen politiikan lähtökohta on se, että Suomi menestyy, kun Suomen eri alueet menestyvät. Alueiden menestys puolestaan perustuu sille, että ne voivat kukin tukeutua omiin vahvuuksiinsa. Kun Suomen kasvun moottorit — kasvukaupungit ja seutukunnat — pidetään käynnissä, se on koko Suomen etu. Tässä työssä valtion ja Euroopan unionin tuki aluekehitysvälineiden kautta on korvaamaton. Hyvä esimerkki on viime viikolla kuultu uusi laivanrakennusinvestointi Turun telakalle. Varsinais-Suomessa on panostettu vuosikymmeniä laivanrakennusteollisuuteen ja alan koulutukseen, ja alueen sitkeä työ uskoa omiin vahvuuksiin tuo nyt työtä ja toimeentuloa koko Suomelle.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva selonteko konkretisoi hyvin niitä seikkoja, jotka nykyisessä kansallisessa ja EU-tason aluekehittämisessä toimivat ja mitkä eivät. Samalla se vastaa vuoden 2021 aluekehittämislainsäädännön kokonaisuudistuksen toimeenpanon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

seurantaan. Lisäksi, ja ehkä tärkeimmäksi, se antaa pohjaa ensi vuonna alkavalle aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön uudistamiselle. Kyse on siis käytännössä siitä, millaisen sääntelykehikon puitteissa tulevaa, vuoden 2028 alusta alkavan EU-ohjelmakauden aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikkaa tässä maassa toteutetaan. Siksi hallitus ja tämän selonteon valmisteluun osallistuneet tahot ansaitsevat kiitokset laadukkaasta selonteosta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen mielestä selonteossa on tunnistettu hyvin uuden aluekehityssääntelyn onnistumisia. Esimerkiksi vuorovaikutus alueiden ja valtion välillä on vahvistunut, maakuntaohjelmista on tullut keskeisempi osa myös kansallista kehittämissiisä ja uuteen sääntelyyn vahvemmin sisällytetty sopimuksellisuus tuottaa hyviä tuloksia.

Toisaalta on helppo yhtyä myös selonteossa esille nostettuihin haasteisiin. Isoin pettymys uudistuksessa on ollut se, että neljä vuotta sitten keskeiseksi tavoitteeksi asetettu hallinnollisen taakan keventäminen ei ole edennyt, vaan monin paikoin jopa lisääntynyt. Muun muassa aluekehitykseen osallistuvien välittävien toimielinten määrä on viimeisen neljän vuoden aikana paisunut.

Yhtä lailla ongelma uudenkin sääntelykehikon sisällä on se, että kansallisen suunnittelun ja EU:n ohjelmakausien aikataulut eivät kohtaa. Tämä puolestaan vaikeuttaa meille keskeisten hankkeiden yhteensovittamista.

Arvoisa puhemies! Kokoomus katsoo, että tulevassa sääntelykehikossa näihin ongelmiin on tartuttava. Hallinnon paisuminen ja kehitystyön tempoilevuus syövät suoraan alueiden elinvoimaa. Kyse on hallintohumpasta, jossa varat kiertävät viranomaisten, ohjelmien ja hankkeiden viidakossa ennen kuin näkyvät ihmisten arjessa tai alueiden kehityksessä. Byrokratian pyörittäminen vie aikaa ja rahaa pois kasvusta, työllisyydestä ja investoinneista. Näinä julkisen talouden aikoina meillä ei ole varaa tähän. Siksi selonteossa esitetyt toimet, kuten aluekehittämiskeskustelujen hyödyntäminen hallinnollisen taakan keventämiseksi ja toimijoiden roolien selkeyttäminen, on syytä ottaa jatkovalmistelussa vakavaan harkintaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

14.19 Mauri Peltokangas ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lännen yhtenäisyyttä ja vakautta koettelevat geopoliittiset jännitteet ovat palauttaneet päätöksenteomme takaisin sille peruskivelle, johon kansakuntamme pysyvyys nojaa. Kyse on Suomen kokonaisturvallisuudesta ja kriisinsietokyvystä. Nämä ovat asioita, jotka on otettava huomioon myös aluekehittämisen tavoitteista keskusteltaessa. Kyse on turvallisuudesta, huoltovarmuudesta, alueellisen eriytymisen ehkäisemisestä sekä kansallisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. On huolehdittava siitä, että kehittämisvarat tulevat jatkossa tukemaan alueiden elinvoimaa kokonaisvaltaisesti ja investoinnit tulevat edistämään Suomen kokonaisturvallisuutta. Tarvitsemme Suomeen investointeja, jotka vahvistavat työpaikkoja, palveluita ja koulutusta erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Erityinen merkitys on itäisen ja pohjoisen Suomen elinvoimalle. Näiden osalta hallitus linjasi jo kevään puoliväliriihessä strategisista hankkeista liittyen alueiden saavutettavuuteen, investointien edistämiseen ja matkailuun.

Arvoisa puhemies! Se, että Suomen jokainen kylä ja kolkka on elinkelpoinen, on merkittävä osa valtiomme kokonaisturvallisuutta ja kriisinsietokykyä. Perussuomalaisten mielestä kriittinen infra ja logistiikka on turvattava koko maassa. Suomi on kumipyörien maa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

jossa liikenteellisellä saavutettavuudella on merkittävä vaikutus aluekehitykseen. Tästä veronmaksajille iloisena uutisena Helsingin Sanomat kertoikin jo bensiinin hinnan olevan liian halpaa. Erityisen kiitoksen infrapanostuksista voimme antaa historiallisen autoilijamyönteiselle hallituksellemme sekä ministeri Ranteelle, jonka toimesta uutta asfalttia tampataan ympäri Suomenmaata ennätysmäärät. Kattava ja laadukas tieverkosto on koko Suomessa oleellista teollisuuden investointien mahdollistamiselle, huoltovarmuuden ylläpidolle sekä kokonaisturvallisuudelle. Nato-jäsenyys ja puolustusteollisuuden kasvu ovat Suomelle uusi mahdollisuus. Nato-jäsenyys on avannut uusia myönteisiä näkymiä puolustusteollisuudelle ja sen alihankintaverkostolle. Näiden toteutuminen vaatii hyvien kulkuyhteyksien lisäksi työvoimaa. Meidän on varmistettava, että tulevat puolustusteollisuuden ja huoltovarmuuden hankkeet sijoittuvat koko maahan luomaan alueille elinvoimaa, kasvua ja uusia työpaikkoja. Perussuomalaisten mielestä on tärkeää varmistaa, että alueiden kehittäminen ei pysähdy byrokraatiaan. Tässä hallituksen tavoite on selkeä: vähemmän hallintoa, enemmän tuloksia. Byrokratian yksinkertaistaminen vaikuttavimmillaan merkitsee lakien valmistelujen alkupään vaikeitakin valintoja, jotka tehdään EU-ohjelmien sisällöissä ja sen lainsäädännöissä. EU-ohjelmatyön ja kansallisen kehittämisen yhteensovittaminen korostuu jatkossa entisestään.

Arvoisa puhemies! Väestön väheneminen, alueiden tyhjeneminen ja työvoimapula on pysäytettävä. Perussuomalaisten mielestä työvoimapula on ratkaistava ensisijaisesti kotimaisella osaamisella ja koulutuksella, ei ulkomaalaisella halpatyövoimalla. Maahanmuutosta ei ole apua Suomen taloudellisen huoltosuhteen terveyttämisessä, mikäli maahanmuuttajat eivät työllisty. Nykyään vieraskielisten osuus Kelan etuuksien saajista korostuu työttömyysturvassa ja lapsiperhe-etuuksissa, sekä olemme viime aikoina saaneet hälyttäviä tietoja toimeentulotuen saajien määrästä osassa vieraskielistä väestöä. Aikaisemmalla vastuuttomalla maahanmuuttopolitiikalla ei ole myöskään onnistuttu turvaamaan harvaan asuttujen seutujen elinvoimaa, vaan kehitystä voisi kuvailla jopa päinvastaiseksi. Vastuuton maahanmuuttopolitiikka on keskittänyt ulkomaalaisväestön isoihin kaupunkeihin aiheuttaen palvelupaineita, segregatiota ja muita yhteiskunnallisia ongelmia. Pääkaupunkiseudulla asuu jo lähes puolet Suomen vieraskielisistä. Hallitus on tehnyt tällä vaalikaudella lukuisia toimia maahanmuuttopolitiikan tiukentamiseksi, joilla osaltaan pyritään vastaamaan edellä kuvattuihin ongelmiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee sen, mitä edelliset eivät tehneet: laittaa suomalaisen edun etusijalle ja varmistaa, että jokainen euro tukee turvallisuutta, työllisyyttä ja alueiden elinvoimaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

14.24 **Saku Nikkanen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! SDP:n eduskuntaryhmän puolesta kiitän valtioneuvostoa selonteosta, joka tarjoaa tärkeän tilannekuvan aluekehittämisen ja EU:n rakennepolitiikan lainsäädännön toimeenpanosta. Samalla haluan nostaa esiin vakavan huolen, joka koskee tulevaa kehyskautta vuodesta 2028 alkaen: miten varmistamme, ettei Suomen aluekehittämisen rahoitusosuus laske merkittävästi? Jo EU:n liittymissopimuksessa on taattu harvaan asuttujen alueiden tuki Itä- ja Pohjois-Suomessa. Näyttää siltä, että rahoitusta ollaan nyt pienentämässä, mikä uhkaa kasvat-
taa edelleen aluekehityseroja. Tulevissa kansallisissa valmisteluissa on tärkeää ottaa huomioon Suomen EU-liittymissopimukseen sisältyvä harvaan asuttujen alueiden tuki. Se on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

tärkeä osa koheesiorahoitusta, jolla on tarkoitus vähentää taloudellisia ja sosiaalisia eroja EU:n jäsenvaltioiden ja eri alueiden välillä. Suomen tulee edelleen noudattaa liittymisso-pimukseen liittyvää harvan asutuksen tuen korvamerkintää, ja tästä on pidettävä kiinni myös pienenevissä aluekehitysresursseissa.

Arvoisa herra puhemies! Suomen aluekehittämisen rahoitusosuus on vaarassa heiken-tyä. Miten hallitus varmistaa, että kansallisella aluekehitystuella korvataan se, mitä EU:n aluekehitysrahoituksessa tullaan mahdollisesti menettämään? SDP pitää tärkeänä, että tä-hän kansalliseen valmisteluun tuodaan kaikki maakunnat ja alueet mukaan. Alueiden väli-set erot kehityksessä ovat kasvaneet, ja tilanne ei saa kärjistyä alueiden väliseksi riitelyksi niukenevista resursseista. Tämä ei ole vain tekninen budjettikysymys, se on kysymys Suomen elinvoimasta, kokonaisturvallisuudesta ja kansallisesta yhtenäisyydestä. Me emme voi vain hyväksyä tilannetta, jossa Euroopan unionin aluekehitysrahoitus suuntau-tuu entistä enemmän muualle emmekä voi sillä tasapainottaa omia rakenteellisia haastei-tamme ja investoida parempaan tulevaisuuteemme.

Ukrainan sota on muuttanut Euroopan geopoliittista todellisuutta. Se näkyy jo nyt alue-kehityksessä ja tulee näkymään entistä vahvemmin vuoden 2028 ohjelmakaudella. Mei-dän on varmistettava, että Suomen erityispiirteet, kuten EU:n ulkorajan valvonta, puolus-tusteollisuuden kehittäminen ja terveydenhuollon varautuminen, tunnistetaan ja huomioi-daan rahoituspäätöksissä. Suomen kyky EU:n rajavaltiona panostaa kokonaisturvallisuu-teen ei ole vain kansallinen kysymys, vaan se on koko EU-alueen intressissä.

Kansalliset aluekehittämisen voimavarat ovat vähentyneet. Siksi EU-ohjelmatyön ja kansallisen kehittämisen yhteensovittaminen on entistä tärkeämpää. Me tarvitsemme vah-vempaa koordinaatiota, pidempää strategista aikajännettä ja selkeämpää vuoropuhelua val-tion ja alueiden välillä. On kestävämpiä, että maakunnallinen valmistelu ja kansallinen oh-jelmatyö kulkevat eri rytmissä.

Hallinnon uudistukset, hyvinvointialueet, kuntien työllisyyspalvelut, Lupa- ja valvonta-virasto sekä elinvoimakeskukset on kytkettävä tiiviisti mukaan aluekehitykseen. Ne eivät saa jäädä irrallisiksi saarekkeiksi, vaan niiden on oltava osa kokonaisvaltaista kehittä-misstrategiaa. Aluekehitystyössä hyvin toiminut välitön ja tiivis yhteys oppilaitoksiin ja elinkeinoelämään on varmistettava jatkossakin.

Aluekehittämisen tavoitteena on vähentää alueiden sisäisiä kehityseroja. Tämä tavoite on yhä vaikeampi saavuttaa. Väestön väheneminen, työpaikkojen keskittyminen harvoiniin maakuntiin ja koulutuserojen kasvu uhkaavat sosiaalista eheyttä. Meidän on varmistetta-va, että rahoitus kohdistuu myös reuna-alueille, ydinmaaseudulle ja pieniin kuntiin.

Arvoisa puhemies! Kaupunki- ja maaseutupolitiikkaa on kehitettävä rinnakkain. Maa-kuntien liittojen ja keskustaupunkien yhteistyö on saatava toimimaan kitkattomasti. Inno-vaatio- ja kasvupolitiikka ei saa olla vain keskustaupunkien etuoikeus. Sen on oltava myös maakunnan yhteinen projekti.

Meidän on myös tunnistettava kansainväliset epävarmuustekijät: Venäjän hyökkäysso-dan jatkuminen, Yhdysvaltojen protektionismi ja sopimusperusteisen maailmanjärjestyk-sen heikkeneminen. Nämä vaikuttavat suoraan aluekehityksen edellytyksiin. EU:n ulkora-jaohjelmien keskeytyminen Ukrainan sodan johdosta on konkreettinen esimerkki siitä, mi-ten geopoliittinen tilanne heijastuu paikallistasolle.

Arvoisa puhemies! SDP:n ryhmä vaatii, että tulevan lainsäädäntöuudistuksen valmiste-lussa otetaan huomioon seuraavat asiat: ensinnäkin Suomen rahoitusosuuden turvaaminen EU:n aluepolitiikassa, kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden sisällyttäminen alueke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

hityksen tavoitteisiin, kansallisen ja EU-ohjelmatyön parempi yhteensovittaminen, hallinnon uudistusten integrointi aluekehitykseen, alueellisen eriytymisen torjuminen ja sosioekonominen tasa-arvon vahvistaminen. Kansallisella aluekehitystuella on pystyttävä korvaamaan se, mitä EU:n aluekehitysrahoituksessa tullaan mahdollisesti menettämään. Aluekehittämisessä on otettava huomioon jo laaditut itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmat ja niiden tavoitteet näiden alueiden mahdollisuuksien täysimääräisestä hyödyntämisestä.

Suomen aluekehittämisen tulevaisuus ei saa olla leikkausten, epävarmuuden ja hajanaisuuden tulevaisuus. [Puhemies koputtaa] Sen on oltava investointi koko maan elinvoimaan, turvallisuuteen ja yhteiseen tulevaisuuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

14.29 Mika Riipi kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko on kattava, ja siinä on hyvin tunnistettu myös keskeisiä nykyisen toimintamallin kipukohtia niin sopimuksellisuuden, aluelähtöisyyden, epätahtisuuden kuin vaikuttavuudenkin osalta. Selonteon johtopäätökset tai ajatukset kehittämisestä ovat kuitenkin täyttäneet nykyisen tehottoman, byrokraattisen ja äärimmäisen ministeriövetoisen hallintojärjestelmän sisällä. Sen sijaan EU:n uuden ohjelmakauden kynnyksellä Suomi tarvitsee aivan välttämättä alue- ja rakennepolitiikassa täydellisen uudelleenajattelun. Näivettymisen kierre pitää saada poikki.

Aluekehittäminen tai politiikka ei ole ollut muodissa pitkään aikaan. Ovatpa jotkut todenneet, ettei aluepolitiikkaa enää tarvita lainkaan. Tulokset ovat nähtävissä. Alueiden tilanne eriytyy huolestuttavaa vauhtia. Meillä on ennätystyytömyys, ja kasvuluvut ovat karuja. Huolestuttavinta on, että hallituksella ei käytännössä ole visiota Suomen suunnasta. Siitä hallitus ei edes yritä herättää keskustelua. Aktiivisen aluepolitiikan sijaan yhden koon sukkahousut on nyt se pikamuoti, jota hallitus haluaa alueille tarjota. Mennään sieltä, missä aita on matalin. Itäisessä Suomessa tämä ei paljon lämmitä.

Arvoisa puhemies! Suomen suunta ei muutu, elleimme saa alueiden erilaisia vahvuuksia täysimääräisesti käyttöön. Nykyisen työttömyyden, alueellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden sekä toivottomuuden sijaan Suomen Keskusta on valmis nikkaroinnin sijaan suurempaan remonttiin. Aitoa aluelähtöisyyttä olisi ottaa alueet mukaan suoraan komission kanssa käytäviin kumppanuusneuvotteluihin. Tässä kehityserojen repimässä tilanteessa ei tulisi myöskään hirttäytyä yhden ohjelman malliin vaan kuunnella aidosti alueiden toiveita. Ainakin keskusta luottaa alueiden omiin näkemyksiin vahvuuksistaan, mutta luottaako hallitus? [Oikealta: Omiin edustajiin!]

Nyt kohteeksi tulisi nostaa suomalainen yrittäjäyys: pienet ja keskisuuret suomalaiset yritykset, niiden innovaatiot, niiden vientimahdollisuuksien lisääminen ja kasvupolkujen luominen. Kaikki valtakunnalliset teemat ohjelmassa tulisi pitää minimissä ja suunnata resurssit mahdollisimman paljon alueille. Ohjelmien joustavuuden ja mahdollisimman monipuolisen käytön tulisi olla nyt keskiössä. Kymmenien miljoonien eurojen arvoisten erilaisten tietojärjestelmien rakentelun sijaan tulisi keskittyä byrokratian vähentämiseen koko rahoitusketjussa.

Rahoitusta välittävien viranomaisten määrästä voivottelun voisi kyllä nyt jo lopettaa ja purkaa kunnolla nykyistä valtavaa päällekkäistä työtä. Alueelle riittää tulevaisuudessa yksi viranomainen välittämään kaikki alueelliset rakennetuet, aluelähtöinen sellainen. Ja ehkäpä keskeisintä olisi nyt päästä kiinni siihen aitoon sopimiseen. Siksi nykyisen MAL-sopi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

musjärjestelmän täydentäväksi elementiksi tulisi tehdä kunkin alueen kanssa aluekehitys-sopimus, jossa myös sitouduttaisiin kansalliseen rahoitukseen ja oikeisiin konkreettisiin toimenpiteisiin. Tämä avaisi myös aidosti vaikuttavien toimenpiteiden, kuten liikenteen, koulutuksen tai erilaisten kokeilujen, mukaan ottamisen suoraan aluepolitiikan työkalu-pakkiin.

Arvoisa puhemies! Näinä geopoliittisen epävarmuuden aikoina EU:n tuleva ohjelma-kausi tulee olemaan suurten muutosten kourissa. Omavaraisuus, kilpailukyky, puolustus-teollisuus ja sotilaallinen liikkuvuus muuttavat rahoituksen ja politiikan painopisteitä, ja Suomelle perinteiset rakennepolitiikan resurssit voivat olennaisesti vähetä. Elinvoimaa ja kehittämisen työkaluja ja sitä kautta toivoa paremmasta huomisesta tarvitaan edelleen kui-tenkin joka puolelle Suomea. Siksi Suomen aluekehitysjärjestelmässä olisi nyt aika ottaa seuraava loikka ja ryhtyä rakentamaan paikallisiin vahvuuksiin ja koko Suomen elinvoi-man tunnistamiseen ja tunnustamiseen tähtäävää mallia. Katse tulee kääntää kohti 2030-lu-vun Suomea. Keskusta on siihen valmis — onko hallitus?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.34 Jenni Pitko vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluepolitiikassa on aina kyse suuriin ilmiöihin vastaamisesta. Tehtävää on meillä nyt paljon sekä EU:ssa että Suo-messa: sota Euroopassa, rajaseutujen mullistus, ilmastokriisi ja siihen sopeutuminen maa-ja metsätaloudessa, syrjäseutujen nuorten poismuutto ja aivovuoto, vihreän siirtymän mah-dollisuudet ja toisaalta myös haaste synnyttää työpaikkoja keskustan ulkopuolelle, digita-lisaatio ja työn murros, noin muutaman ilmiön mainitakseni. Myös kaupungistuminen pit-käaikaisena muutoksena jatkuu.

Aluepolitiikassa on kysymys yhteiskuntamme arvoista, tasa-arvosta ja alueellisesta ke-hityksestä niin koko Suomessa kuin Euroopassa, edellytyksistä tarjota asukkaille hyvä arki riippumatta taloudellisesta tilanteesta tai maantieteellisestä sijainnista. Kaikilla alueilla on oikeus kehittyä, ja jokaisella alueella on oikeus kehittyä omalla tavallaan sekä velvollisuus löytää omien lähtökohtien vahvuudet. Aluepolitiikka ei voi olla ylhäältä johdettua, vaan sen on perustuttava alueiden näkemykseen, osaamiseen ja tarpeeseen. Paikallisilla ja alu-eellisilla toimijoilla on paras tuntemus oman alueensa tarpeista. Vihreille lähidemokratia on keskeinen arvo aluepolitiikassa.

Nyt käynnissä olevat muutokset ovat isoja mutta aikavälit myös pitkiä. Kuten selonteos-sakin nostetaan esiin, olisi syytä tehdä alueiden kehitystä ja sen suunnittelua myös pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Aluekehittämisessä tulee nykyistä voimakkaammin ottaa huomioon se, millaisia muutoksia ilmastokriisin ratkaiseminen ja luontokadon pysäyttämisen toimen-piteet vaativat ja miten muutokseen voidaan sopeutua. Kriisit edellyttävät merkittäviä muutoksia esimerkiksi maankäyttöön, ruuantuotantoon ja metsien käyttöön. Osa alueista on haavoittuvaisempia ilmastokriisille ja toisaalta vähemmän kykeneviä nopeaan muutok-seen. Realistisen, toimivan aluepolitiikan tulee tarjota vastauksia myös näihin kysymyk-siin. Aluepolitiikan pitää tukea alueita ja kaupunkeja uusiutuvan energian, kestävästä liiken-teen, sosiaalisen asuntotuotannon, osaamisen ja koulutuksen sekä palveluiden osalta. Elin-voima ei ole vain työpaikkoja ja infrastruktuuria, se on mitä keskeisimmin kouluja, kylä-taloja ja kulttuuria. Miten digitalisaatio muuttaa aluepolitiikkaa ja vaikuttaa alueiden elin-voimaan? Etätyön lisääntymisestä odotettiin maaseutumaiseen elämäntapaan uutta ryn-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

täystä. Voidaan kuitenkin todeta, että samaan aikaan se tarkoitti myös muidenkin paikkojen vetovoiman kasvua.

Arvoisa puhemies! EU-tasolla valtava kysymys myös aluepolitiikassa tulee olemaan Ukraina ja sen mahdollisimman pikainen ja toivottava EU-jäsenyys. Miten varaudumme siihen, että myös koheesiopolitiikan osalta olemme valmiita Ukrainan jäsenyyteen? Tapoja tukea alueita on väistämättä mietittävä uudelleen.

Arvoisa puhemies! Itä-Suomen asema on tällä hetkellä epäedullinen. Maailmanpoliittinen tilanne on tehnyt alueen elinvoimaan muita suuremman loven. Suomen sisäinen alueiden eriytyminen jatkuu, ja tämä kierre pitää saada katkaistua. Itä-Suomi tarvitsee nyt erityishuomiota myös valtion taholta. On tärkeää, että myös EU tukee itärajan puolustusta. Sen lisäksi on tuettava alueen elinvoimaa. Meidän on myös muistettava, että Suomen EU:lta saama aluekehitysrahoitus määräytyy Itä- ja Pohjois-Suomen erityisaseman vuoksi, ja siksi raha tulee suunnata näiden alueiden kehittymiseen.

Arvoisa puhemies! EU:n varoja käytetään yhä enemmän maanosamme puolustamiseen. Siksi jäljelle jääviä varoja tulee käyttää yhä tehokkaammin. Emme voi käyttää yhtä rahaa aluekehittämiseen, toista ilmastokriisin torjuntaan ja kolmatta elinkeinopolitiikkaan. On välttämätöntä, että yhdellä eurolla palvellaan näitä kaikkia tavoitteita. Ainakaan mikään euro ei voi aiheuttaa haittaa toiselle tavoitteelle. Myös hallinnon tehokkuus on tärkeää. Tässä selonteossa todetaan, että ohjauksvallan hajautuminen, moninainen ohjelmarakenne, erilaiset tukimuodot, kustannusmallit ja tietojärjestelmärakenteet ovat heikentäneet EU-ohjelmien hallinnon kustannustehokkuutta.

Arvoisa puhemies! Vihreille demokratia on lähellä. Siksi uskomme, että alueilla on mahdollisuus osallistua EU-politiikkaan. Komission ehdotus uudeksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi ei tätä tavoitetta tue. Koheesiainvestoinnit on suunniteltu ja toteutettu yhdessä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa. Kumppanuusmalli on varmistanut vakauden ja suojan kansallisilta poliittisilta sykleiltä. Suomalaiset kunnat ja alueet ovat esitystä kohtaan kriittisiä hyvästä syystä. Meille vihreille koheesiopolitiikka heijastaa joitakin ydinarvoistamme: solidaarisuutta, kestävyyttä ja oikeudenmukaisuutta. Se auttaa vähentämään alueiden välisiä eroja, varmistaa, että mikään yhteisö ei jää jälkeen vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä, ja tekee Euroopasta näkyvän ja merkityksellisen jokapäiväisessä elämässä. Tämä rakenteen heikentäminen tarkoittaa unionin itsensä heikentämistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.40 Hanna Sarkkinen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on suuri maa, jossa myös alueiden väliset erot ovat suuret. Vasemmistoliiton aluepolitiikan lähtökohtana on, että Suomea kehitetään eri alueiden vahvuudet ja ominaispiirteet huomioiden. Hyvän elämän perusedellytyksien on täyttyävä, missä ikinä ihminen päättääkään asua. Nykyisellä väestökehityksellä on realismia, että monet alueet tulevat menettämään väestöään. Väkiluvun vähenemisen ei kuitenkaan tarvitse tarkoittaa kurjistumista, vaan hyvää elämää voi elää myös laskevan väkiluvun alueilla. Hyvän elämän edellytysten rakentaminen kaikkialle Suomeen on oltava lähtökohtamme.

Arvoisa puhemies! Vihreän siirtymän mukanaan tuomat mahdollisuudet pitää valjastaa kaikkialla Suomessa paikalliset lähtökohdat huomioiden ja ympäristönsuojelua vaarantamatta. Maamme suurimmat investointimahdollisuudet liittyvät nimenomaan vihreään siirtymään. Oikein toteutettuna tässä kehityksessä voittavat niin aluetalous kuin ilmasto ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

ympäristökin. Meidän on matalan jalostusasteen bulkkituotannon kasvattamisen sijaan tavoiteltava korkean arvonlisän työllistävää vihreää teollisuutta. Olennaista on, että lisääntyvä päästötön energiantuotanto myös synnyttäisi uutta vihreää teollisuutta eri puolille Suomea. Pohjoinen Suomi ei voi jäädä pelkäksi energiereservaatiksi.

On väärin, jos näemme luonnon tilan parantamisen vain uhkana maaseutumaisille alueille, kuten jotkut valitettavasti näkevät. Ennallistaminen ja luonnonhoito voivat olla maaseutupoliittisia mahdollisuuksia, jotka voivat luoda työtä ja toimeentuloa asukkaille ja yrityksille. Juuri luonnon monimuotoisuus tulisikin huomioida nykyistä paremmin aluekehittämisen tavoitteissa.

Arvoisa puhemies! Palveluita, työpaikkoja ja koulutusta on oltava kaikkialla Suomessa. Palvelut eivät luonnollisesti voi olla joka paikassa yhtä kattavia, mutta peruspalveluiden on oltava kaikkialla saavutettavissa ja palveluita pitää voida räätälöidä erilaisiin olosuhteisiin.

Koulutus ja osaaminen ovat avainasemassa, kun alueille odotetaan investointeja. Osaavan työvoiman saatavuus on strateginen kysymys, johon on vastattava, jos alueille halutaan houkutellessa uusia investointeja ja työpaikkoja. Kasvava maahanmuuttajataustainen väestö voi olla mahdollisuus lisätä alueiden elinvoimaa, mikäli heidät saadaan kotoutumaan myös kasvukaupunkien ulkopuolelle. Maan kattavasta koulutustarjonnasta on huolehdittava kansallisesti, ja EU:n rakennerahastoja olisikin hyödynnettävä entistä paremmin muun muassa osaamisvajeiden paikkaamiseksi.

Jos haluamme olla hyvinvointivaltio, meidän on huolehdittava myös kaikkien suomalaisten oikeudesta saada tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut. Hyvinvointialueiden rahoitusongelmien ratkaiseminen onkin kansallinen asia, jolla on merkittävä aluepoliittinen ulottuvuus. Eri puolilla Suomea odotetaan nyt hallitukselta toimia.

Julkisten palveluiden lisäksi myös yksityisten palvelujen harveneminen hankaloittaa elämää monilla pienemmillä paikkakunnilla. Voikin pian tulla aika, jolloin joudumme miettimään, millaisin kannustein tai vaatimuksin me voimme yhteiskuntana turvata kriittiset yksityiset palvelut kaikkialla Suomessa. Meidän tulisi ylipäänsä päätöksiä tehtäessä ottaa tarkemmin huomioon eri päätösten vaikutukset eri alueisiin ja niillä asuviin ihmisiin.

Arvoisa puhemies! Ihminen ei elä pelkästä leivästä. Myös kulttuuri on alueiden elinvoiman keskiössä. Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut kiinnittävät ihmisiä seuduille. Olen huolissani siitä, että hallituksen kulttuuriin ja vapaaseen sivistystyöhön kohdistamat leikkaukset voivat aiheuttaa Suomeen laajoja kulttuurierämaita. Pienillä kulttuurirahoilla voi olla pienillä paikkakunnilla iso vaikutus. Alueellisen kulttuurielämän kehittämiseen voisikin pyrkiä etsimään sellaisia sopimuksellisia rahoitusratkaisuja, joissa eri toimijat tavoittelevat yhteistä päämäärää. EU-rahoituksen kohdentaminen kulttuuriin on osa alueellista eriarvoisuuden purkamista.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi vielä puhua Itä- ja Pohjois-Suomen asemasta. EU:n Itä- ja Pohjois-Suomen erityisolosuhteiden perusteella Suomelle myöntämät aluekehitysrahat on myös jatkossa käytettävä Itä- ja Pohjois-Suomessa. Venäjän Ukrainaan suuntaaman hyökkäyssodan myötä vaikeutunut Itä-Suomen tilanne puoltaa sitä, että itäisten raja-alueiden mahdollisuudet saada EU-rahoitusta nostetaan korkealle Suomen EU-rahoitusneuvotteluissa, ja myös kansallisissa päätöksissä Itä-Suomen vaikeutunut tilanne on huomioitava. Itä-Suomen asia on koko Suomen asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

14.45 Anders Norrback r (ryhmäpuheenvuoro): Tack, ärade talman! I SFP har vi konsekvent betonat att det är avgörande att vi får fart på tillväxten. Det betyder att varje sten måste vändas och att vi måste ta vara på de styrkor vi har runt om i landet. Vi behöver skapa fler jobb, främja framgångsrika företag och locka till oss nya investeringar. Regionutveckling är en viktig pusselbit i den helheten. En annan viktig komponent är satsningar på utbildning och kompetensförsörjning. Allas insatser behövs och därför behöver våra regioner flexibilitet och verktyg för att främja sin livskraft.

Att skapa framtidstro i hela Finland betyder att vi beaktar regionala särdrag och tar vara på områdesvisa styrkor. Det är det bästa sättet för oss att få ut den bästa utdelningen av våra insatser samtidigt som vi tar nytta av den största möjliga hävstångseffekten.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että olemme nyt tunnistanee nykyisen aluekehittämislainsäädännön vahvuuksia ja jatkokehitystarpeita. Tarkastelussa on kuitenkin myös huomioitava Euroopan komission ehdotus seuraavaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehikseksi, joka alkaa vuonna 2028. Olemme RKP:ssä huolissamme siitä, että mahdolliset politiikan muutokset voivat johtaa Suomen aluekehittämistukien leikkauksiin, mikä vaikuttaisi kielteisesti maamme kilpailukykyyn. EU-rahoja käytetään maakunnissa hyvin tärkeään korkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistyöhön. Se, että maakunnat ovat rakennerahastojen hallintoviranomaisia, täyttää tärkeän tehtävän. Ne ovat maakunnille tärkeä alusta ja antavat niille äänen osallistua alueiden kehittämistyöhön suoraan EU:n toimielinten kanssa. Siksi haluamme, että komission ehdotuksen vaikutukset alueiden kehittämiseen arvioidaan huolellisesti.

Arvoisa puhemies! Emme voi ummistaa silmiämme niiltä geopoliittisilta muutoksilta, jotka parhaillaan muokkaavat maanosamme tulevaisuutta. Se tarkoittaa sitä, että turvallisuuden, kriisinsietokyvyn, energian ja ympäristön kaltaisten teemojen on jatkossa saatava entistä enemmän painoarvoa alueiden kehittämisessä. Erityisesti nyt, kun itäraja on suljettu, on paljon tarvetta sellaisille kehittämishankkeille, jotka vahvistavat meidän yhteyksiämme muihin Pohjoismaihin, ja tämän tulee näkyä myös tulevien hankerahoitusten kohdentamisessa.

Ärade talman! Ett annat viktigt tema är kompetensförsörjningen. Vi har flera städer och kommuner som har en mångsidig demografisk struktur exempelvis när det kommer till språkkunskaper, som innebär nya möjligheter för att stärka områdets livskraft. Vi ska ta vara på det.

Inom SFP har vi lyft fram behovet av en närmare dialog mellan högskolor och näringslivet för att säkerställa att våra industrier får den arbetskraft de behöver och att de som utbildar sig också kan etablera sig på arbetsmarknaden. Tack vare satsningar här har vi i Östern botten sett flera spjutspetsföretag och kluster som är viktiga för hela landet, även globalt. Därför är det också avgörande att regeringen fortsätter sin historiska satsning på forskning, utveckling och innovationer. Genom att satsa på våra styrkor kan vi skapa miljöer där kunskap möts och nya lösningar, produkter och företag uppstår. Även här har vi en viktig knypunkt till EU-finansieringen. För varje euro som investeras i EU:s program för forskning och innovation får Finland tillbaka 1,70.

Ärade talman! Vi ska ta vara på de möjligheter som bjuds.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

14.49 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteko tarkastelee aluekehittämisen nykytilaa ja EU:n rakennepolitiikan vaikutuksia Suomessa. Se toimii lähtökohtana uudistukselle, joka ajoittuu EU:n ohjelmakauden alkuun vuonna 28. Komissio on tämän selonteon julkaisun jälkeen antanut esityksensä EU:n seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi. Sen uusi rakenne tuo muutoksia aluekehitysrahoitukseen. Esitys perustuu yhden rahaston ja yhden kumppanuussuunnitelman malliin, jolla haetaan synergiahyötyjä. Suomen onkin tarkkaan arvioitava, miten aluekehityksellä voidaan tukea myös maaseudun kehittämistavoitteita, jotka jatkossa toteutetaan samasta rahastosta.

Aluekehityksen ydinkysymyksiä ovat vaikuttavuus ja oikeudenmukaisuus. Kehittämisen tulee palvella koko Suomea, ei vain kasvukeskuksia vaan myös harvaan asuttuja seutuja, rajaseutuja ja saaristoa. Alueiden erityispiirteet ja vahvuudet on tunnistettava, ja paikallista elinvoimaa on tuettava pitkäjänteisesti. Suomen geopolitiittinen sijainti Venäjän rajanaapurina näkyy myös EU-rahoituksessa, ja on tärkeää, että raja-alueille suunnattava tuki vahvistaa Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaa.

Arvoisa puhemies! Selonteossa painotetaan tuloksellisuutta. Ei riitä, että raha käytetään — on arvioitava, väheneekö alueellinen eriarvoisuus, vahvistuuko yhteisöllisyys ja edistääkö kehitys kestävää elämäntapaa.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä korostaa erityisesti perheiden näkökulmaa aluekehityksessä. Koulujen säilyminen, liikenne- ja tietoliikenneyhteydet, sosiaali- ja terveyspalvelujen saavutettavuus — nämä ratkaisevat sen, kokevatko perheet, että heidän kotiseudullaan on tulevaisuutta. On tärkeää huolehtia, etteivät lapsiperheet tai ikääntyneet jää ilman peruspalveluja.

Aluekehitys edellyttää yhteistyötä. Valtion lisäksi suunnitteluun ja toteutukseen on otettava mukaan kunnat, maakunnat, yritykset ja järjestöt. Ne tuntevat nimittäin parhaiten alueidensa tarpeet ja voimavarat.

Kansallisen politiikan linjaukset ja EU:n vaatimukset, kuten ilmastotavoitteet, on sovittava yhteen niin, etteivät heikommassa asemassa olevat alueet joudu kohtuuttomaan asemaan.

Arvoisa puhemies! Selonteko nostaa esiin joitain ongelmia. Kansallisen aluekehittämisen ja EU-ohjelmien aikataulut eivät kohtaa, mikä vaikeuttaa suunnittelua. Välittäviä toimielimiä on liikaa, hallinto on monimutkaistunut, kustannusmalleja on liiaksi ja osa lähes käyttämättömiä. Nämä heikentävät tehokkuutta ja kuormittavat sekä viranomaisia että hakijoita. Byrokratian lisääntyminen on muutenkin suuri riski: jos rahoituksen hakeminen on liian raskasta, hyvät ideat jäävät toteutumatta. Järjestelmän on oltava selkeä, joustava ja läpinäkyvä ja vastuut valtiolla, maakunnilla ja kunnilla määriteltävä tarkasti. Tarvitsemme pitkäjänteisiä linjauksia, jotka ylittävät vaalikaudet. Vakaus on vastuullista taloudenpitoa — hankkeet ja investoinnit tuottavat tuloksia ajan kanssa.

Arvoisa puhemies! Pалаan vielä EU:n rahoituskehikseen ja tulevaan ohjelmakauteen. Kumppanuussuunnitelmien valmisteluun liittyy monia avoimia kysymyksiä, kuten missä ja miten suunnitelmat laaditaan ja kuinka niiden koordinaatio hallinnossa hoidetaan. Tavoitteena on oltava mahdollisimman tehokas toimeenpano ja korkea vaikuttavuus. Rahoituskehysneuvotteluissa tähän kokonaisuuteen on syytä palata varmaan useaan otteeseen. EU:n koheesiopolitiikassa rahoituksen tulisi perustua saavutettuihin tuloksiin, ei toimia raha-automaattina alueille, joiden elintaso on jo merkittävästi noussut. Ja — lopuksi — sen sijaan on aiempaa vahvemmin huomioitava geopolitiittinen tilanne sekä maaseutualueiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

asutuksen ja elinvoiman merkitys turvallisuustekijöinä. Myös pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityiskriteeri on säilytettävä rahanjaossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

14.55 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun Orpon—Purran hallituksella ei ole ollut kuin niukkuutta jaettavana, yksi keino, millä piristäisi aluetaloutta, olisi turistiveron periminen. Meillä on miljoona matkustajaa tulossa turisteiksi ensi talvena pelkästään Rovaniemelle, ja on arvioitu, että jos heiltä voisi 5—10 euroa periä, niin se ei tuntuisi heillä missään tuon matkan hinnassa mutta se auttaisi siinä, että aluetalouteen, infrapanostuksiin ja muuhun tämä raha olisi sitten käytettävissä. Mutta tätä ei voida alkaa perimään ilman lainsäädäntöä, eli kaupungin päätöksellä ei voi tehdä niin. Toivoisinkin, että nyt kun ministeri edustaa tuoreita voimia hallituksessa, niin veisitte tätä asiaa myös valtiovarainministerin suuntaan verojaostolle selvitettäväksi, keneltä tätä perittäisiin, ulkomaisilta vai kotimaisilta matkailijoilta, ja missä, rautatieasemalla, lentokentällä, linja-autoasemalla, hotellissa, ja sitten olisi tärkeää se, että tämä saataisiin mahdollisuuksien mukaan voimaan ja Lappi pilottialueeksi tai vaikka Rovaniemi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.56 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko tuo esiin sen, että aluekehittäminen ja EU:n rakennepolitiikka eivät ole irrallisia teknisiä ohjelmia vaan ne koskevat suoraan koko Suomen elinvoimaa sekä sitä kriisinkestävyyttä, mikä täällä mainittiin.

Hallitus on ollut aktiivinen ennakkovaikuttamisessa ja on hyvinkin tämän asian päällä. Hallitushan lähtee siitä, että tulevassa rahoituskehyksessä on turvattava Suomelle merkittävät saannot, kuten maatalouden rahoitus, ja erityistä huomiota tulee kiinnittää Suomen ainutlaatuihin asemaan unionin itäisenä ulkorajana ja EU:n budjetin nettomaksajana.

Suomelle on tärkeää turvata tasapainoinen kehitys, ja rakennepolitiikan sääntelyssä on pidettävä kiinni kansallisesta liikkumavarasta. Päätösten pitää joustaa paikallisten olosuhteiden mukaan. Selonteossa ja jatkokäsittelyssä meidän on varmistettava, että aluekehittämisen lainsäädäntö pysyy käytännönläheisenä, joustavana ja Suomen tarpeita palvelevana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

14.57 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikein mukava kuulla näitä puheenvuoroja. Tuntuu, että alueilla on paljonkin ystäviä. Mutta kun minä olen reilut kymmenen vuotta työkseni harrastanut tätä aluekehittämistä, niin kyllä se totuus vaan on niin, että asenne on se, että viisaus on täällä ministeriöissä ja alueita kuunnellaan mutta ei kyllä hirveän paljon kuulla.

Sopimuksellisuus: Korostetaan tosi paljon tätä elementtiä, mutta nykyiset aluekehityskeskustelut, joita on nyt tehty aika pitkään, ovat sellaisia näennäisdiskuteerauksia, joissa kolmosketjun virkamiehet keskustelevat keskenään vailla mitään vaikutusvaltaa. Tämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

sopimuksellisuuden vahvistaminen olisi äärimmäisen tärkeää. Silloin me voitaisiin tuoda siihen myöskin muita elementtejä, muun muassa liikennekysymykset, koulutuskysymykset ja niin edespäin. Kysyisinkin ministeriltä: eikö meidän kannattaisi ihan aidosti ruveta laajempaan remonttiin tämän aluekehitysjärjestelmän kanssa kuin mitä tuossa selonteko edellytti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

14.58 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Aluekehittämisessä on painotettava kokonaisturvallisuutta, kriisinsietokykyä ja alueellisen eriytymisen ehkäisyä. Tämä tarkoittaa tietenkin sitä, että investointeja, jotka luovat työpaikkoja ja vahvistavat koko maan elinvoimaa, tarvitaan. Laadukas tieverkosto ja logistiikan toimivuus ovat investointien edellytys ja huoltovarmuuden tae.

Hallituksen tekemät panostukset infraan ja esimerkiksi polttoaineen hinnan kohtuullistamiseen osoittavat, että nyt ollaan rakentamassa investoinneille vakaata toimintaympäristöä. Nato-jäsenyys ja puolustusteollisuuden kasvu puolestaan totta kai avaavat uusia mahdollisuuksia. Liiallinen byrokratia ja päällekkäiset tietojärjestelmät eivät saa syödä tätä vaikuttavuutta. Hallituksen toimet vähentävät nyt sitten byrokratian paperinpyörittelyä, ja panostukset digitalisaatioon tekevät Suomesta ketterämmän ehdottomasti. Kysynkin, arvoisa ministeri Puisto: näettekö hallituksen toimien myötä jo nyt positiivisia näkymiä nimenomaan investointien houkuttelevuudessa ja alueiden elinvoimassa? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.59 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on puhuttu paljon asfaltin tuoksusta ympäri Suomen, mutta näyttää siltä, että raiteiden kehitys on tältä hallitukselta jäänyt vähemmälle huomiolle — tämä erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomen osalta.

Pohjois-Suomen kannalta erityisen tärkeä yhteys olisi saada yhdistettyä Suomen rataverkko Eurooppaan. Tämä olisi myös koko Suomen etu ja parantaisi meidän huoltovarmuuttamme. Nyt on rakennettu jo sähköistetyt raiteet Laurilan ja Haaparannan välille, ja henkilöliikenne odottaa käynnistymistään. Kyse olisi vain 300 000:n panostuksesta, mitä valtiolta siihen tarvittaisiin. Alueen kunnat ovat siihen jo sitoutuneet. Miksi emme saa käyntiin näin strategisesti merkittävää mutta myös Pohjois-Suomen elinvoiman kannalta tärkeää hanketta, joka edistäisi kestävästä matkailusta, myös työpaikkoja, joita vapaana on rajojemme molemmin puolin, ja työvoiman liikkuvuutta sekä ihmisten elintasoa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.00 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten näistä puheenvuoroista huomaamme, eri politiikkasektoreilla tehtävillä päätöksillä on aluepoliittinen ulottuvuus, joka meidän täytyy aina päätöksenteossa muistaa.

Aluekehittämisen kannalta liikenne- ja infrastruktuurilla on tosiaan valtava merkitys. Alueiden sisäinen ja alueiden välinen saavutettavuus on olennainen kysymys, ja eri puolilla Suomea liikennejärjestelmä on väistämättä hieman erilainen. Kaikkialla ei voi olla yhtä kattavaa joukkoliikennejärjestelmää kuin suurissa kaupungeissa. Kuitenkin koko Suomeen tarvi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

taan saavutettava joukkoliikenneverkko. Tämä on yhdenvertaisuuskysymys, sillä ihmisillä pitää olla aito mahdollisuus valita asuinpaikkansa. Joukkoliikenne ei toimi markkinaehtoisesti suuressa osassa Suomea, ja näen, että erityisesti nyt kehittämisen kohteena tulisi olla lähijunaliikenne. Sitä on kehitettävä eri alueilla, ja sen käynnistämiseen tarvitaan pientä valtiontukea. Tässä esimerkkinä sama, minkä edustaja Pitko äsken totesi: meidän pitäisi saada käynnistettyä henkilöjunaliikennöinti Pohjois-Suomen [Puhemies koputtaa] ja Ruotsin välillä. Se vaatii erittäin pienen panoksen valtiolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.02 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Selonteko korostaa pidemmän aikavälin suunnittelun tarvetta ja aluekehittämisen kytkemistä tiiviimin EU:n ohjelmiin. Tämä on erityisen tärkeää pohjoisessa, jossa elinvoima rakentuu luotamuksesta hallinnon säilyvyyteen sekä työn ja yrittämisen kannustamisesta. Huippuluokan investoinnit tai pienet yksinyrittäjät eivät kaipaa kasvavaa ja päällekkäistä hallintohumppaa, johon kuluisi vain kasvava määrä rahaa. Meidän on saatava resurssimme käyttöön tehokkaasti ja yhdenvertaisesti koko Suomessa. Tarvitsemme joustavaa mutta johdonmukaista lainsäädäntöä, joka vahvistaa pohjoisen elinkeinoelämää ja mahdollistaa kestävän kasvun yli hallituskausien. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

15.03 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua ilahdutti kovin kuunnella tuota äskeistä keskustelua, koska täällä lähestulkoon joka puolue nosti esille sen, että koko Suomen kehittyminen on tarpeen ja ennen kaikkea, että sieltä alueilta lähtien tulisi kehittää Suomea — mutta siitä huolimatta juopa alueitten välillä kasvaa, eli tällainen tahtotila ei taida sitten riittää siihen kehityksen kulkuun. Jotenkin tuntuu, että monesti tahtotila esitetään julkisuudessa, mutta jos niitä tekoja ei tule tahtotilan tueksi, niin ne asiathan eivät muutu.

Keskusta teki muutama kuukausi sitten tällaisen ratkaisuja itäiselle Suomelle -paperin. Sitä ohjelmaa tekemässä oli ihmisiä aivan sieltä Lapin perukoilta Kymen kulmalle, ja saimme yhdessä aikaiseksi tällaisen ratkaisupaperin, missä esitettiin useita eri alueellisia kokeiluita. Esimerkiksi Pohjois-Norjassahan on uusia kokeiluhankkeita, joilla on todettu olevan selvä vaikutus Pohjois-Norjan elinvoimaan. Haluaisin kysyä ministeriltä: kuinka ministeri suhtautuu siihen, jos rohkeasti lähdettäisiin kokeilemaan alueellisia kokeiluita ja katsottaisiin, tepsivätkö ne? Ne tepsivät kyllä muualla Euroopassa ainakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.04 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Itä-Suomen sijainti tekee turvallisuudestamme ja saavutettavuudesta ratkaisevan tärkeän. Tieverkoston, logistiikan ja digitaalisten yhteyksien vahvistaminen luo kasvupohjaa yrityksille ja työpaikoille sekä huoltovarmuutta. Mikkelissä jo toimiva Naton alaeskunta tuo alueelle kansainvälistä näkyvyyttä ja investointeja ja vahvistaa koko Itä-Suomen roolia. Aluekehityksessä on tunnistettava eri alueiden vahvuudet ja mahdollisuudet. Etelä-Savossa vahva metsäteollisuus on edelleen perusta, mutta tarvitaan lisää jatkojalostusta ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

uusia innovaatioita. Euroopan luomumaakuntana Etelä-Savo voi profiloitua kestäväen ruuantuotannon ja biotalouden edelläkävijänä. Nämä edellyttävät sujuvia lupaprosesseja ja päätöksenteon ketteryyttä. Vapaa-ajan asutus, monipaikkaisuus, pienyritystäisyys ja matkailu ovat merkittäviä elinvoimatekijöitä, joita on tuettava.

Arvoisa ministeri Puisto: kuinka maamme eri alueita tuetaan niiden vahvuuksista ja konkreettisesti, jotta Suomi pysyy elinvoimaisena joka puolella, niin kylissä kuin kaupungeissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

15.05 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika moni täällä on jo nostanut esiin tätä itäisten rajamaakuntien asiaa, ja samaa haluan myös itse puheenvuorossani korostaa. Oma kotimaakuntani Etelä-Karjala on kokenut tästä rajan äkillisestä sulkeutumisesta jopa miljoonan euron matkailutulomenetykset päivässä, ja naapurimaakunta Kymenlaaksossa puhutaan noin puolen miljoonan euron menetyksestä per päivä, eli erittäin vahva isku näitten alueitten elinvoimaan ja elinkeinoelämään.

On ollut nyt huojentavaa kuulla tässä, kun pari viikkoa sitten EU:n komission puheenjohtaja mainitsi, että EU:ssa nähdään rajamaakuntien elinvoiman merkitys myöskin kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Nyt onkin vahvasti pallo hallituksen päässä siinä, kuinka sitten kansallisesti meillä huomioidaan käytännön tasolla se, että pystytään pitämään huolta siitä, että itärajan maakunnat pysyvät elinvoimaisina, ja siitä, kun nyt esimerkiksi tehdään näitä panostuksia vaikkapa sotilaalliseen liikkuvuuteen, että ne kaikki hankerahotukset eivät menisi Länsi-Suomeen. Monessa muussa asiassa kertaantuu usein se, että ne rahat sitten päätyvät johonkin muualle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

15.06 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Puistolle ja kiitos koko valtioneuvostolle hyvästä selonteosta.

Tasapainoinen aluekehitys on tietysti todella tärkeää niin meillä täällä Suomessa kuin tietysti koko Euroopan laajuisesti tällaisena aikana, jossa aggressiiviset voimat vähän joka puolelta mutta ennen kaikkea tietysti Venäjän suunnalta haastavat meitä demokraattisina yhteiskuntina. Kun Euroopan yhtenäisyyttä koetellaan, niin tällainen tasapainoinen aluekehitys ja sen mahdollistama kansallinen yhtenäisyys ja yhteinen eurooppalainen henki ovat myös valtavan tärkeitä turvallisuuspoliittisia tekijöitä, ja siksi tämän politiikan osalta ei sovi epäonnistua. Onneksi meillä on ministeri Puiston kaltainen henkilö nyt sitten Suomen osalta huolehtimassa siitä, että asiat menevät hyvin.

Suomi on todella erityinen, kaikkein pohjoisin EU-maa, ja meillä on pitkä itäraja. Meillä on tietenkin selkeät perusteet sille, miksi myös näitä aluekehitysasioita meillä täytyy korostaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

15.07 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lämpimästi on kova pula työvoimasta ja jopa siinä määrin, että peruspalvelujen järjestäminen on vaarantumassa. Sen takia esittäisin myös, kuten Räsänen tuossa edellä, toimenpiteitä poh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

joisen ja Itä-Suomen hyväksi. On esitetty muun muassa verohuojennusta palkasta harvaan asutulle alueelle työn perässä muuttaville, mikä parantaisi tätä työvoiman saantitilannetta.

Yksi asia, mikä on paljon ollut esillä, on opintolainojen anteeksianto vuosittain. Norjassa tämä on käytössä, että jos muutat pohjoisosaan Norjaa, niin saat 2 600 euroa vuodessa opintolainoista anteeksi, mutta korot pitää maksaa itse. Se on kyllä auttanut siihen, että on saatu sitten lääkäreitä ja semmoisia työntekijöitä, joista on pulaa, alueelle. Yksi keino olisi myös poistaa uusilta harvaan asuttujen alueiden yrityksiltä työnantajamaksut Norjan mallin mukaan. Tämä veisi tätä asiaa myös eteenpäin. Toivon, että ministeri ottaa näistä onkeensa. — Kiitos. [Hanna Räsänen: Erinomainen puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.09 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että aluekehitystä tarkastellaan, mutta Pohjois-Karjalan, kotimaakuntani, osalta se on mustakin mustempi se näköala. Ensi vuoden talousarviossa, mitä hallitus esittää, Pohjois-Karjalan kohdalle on tullut hankkeita nolla kappaletta. Jos laskisi sattuman varaan ja heittäisi vaikka silmät ummessa tikkaa, niin sattuisiko yksikään tikka Pohjois-Karjalan kohdalle? Ehkä se sattuisi, mutta hallitus, perussuomalaiset ja kokoomus, on tehnyt kyllä mittatilaustyönä — ei mitään tule. Meillä on monta siltasuunnitelmaa. Siellä on Karvion kanavan siltat romahduspisteessä, samoin Lieksan silta, Ylämyllyn eritasoliittymä, monta muuta hanketta. Ei mitään ole tullut. Toivon, että lopetetaan sellainen turhan puhuminen, että meille annetaan jotakin. Mitään ei ole tullut. Se on totta, että Savo-Karjalan piiriin on tullut, mutta ne sadat miljoonat ovat menneet Pohjois-Savon puolelle, Ohtaansalmen länsipuolelle. Toivon, että lopetatte ainakin sen puheen, jotta Itä-Suomeen on tullut. Meille ei ole tullut mitään.

Lisäksi EU on leikkaamassa. Nyt on suunnitelma, että leikataan 300 miljoonaa nykyisistä aluekehitysrahoista ja käytetään puolustukseen. Sekin menee meidän aluekehitysrahoista, elikkä meillä ei ole enää käytännössä aluepolitiikkaa ollenkaan. Toivon, että kun te puhutte, arvoisa ministeri ja muutkin hallituksen jäsenet, niin olisitte edes rehellisiä [Puhemies koputtaa] ja kertoisitte ihmisille suoraan, mikä on Pohjois-Karjalan osa. Se on tämä, mitä äsken sanoin, [Puhemies koputtaa] ja toivon, että tähän tulee parannusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

15.10 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen nosti tärkeän asian esille elikkä Pohjois-Karjalan, ja juuri tässä viimeisessä budjetissa Lieksan sillalle myönnettiin 20 miljoonan euron rahoitus, joten se on tulossa sinne. [Hannu Hoskonen: Ei tule ensi vuonna!]

Noin muuten olen kyllä sitä mieltä, että alueita kuullaan hallituksen toimesta, ja siinä yhtenä osoituksena on esimerkiksi se, mitä sovittiin puoliväliriihessä, elikkä kestävä kasvun edellyttämien uudistavien investointien vauhdittamiseksi tuleviin elinvoimakeskuksiin perustetaan niin Itä-Suomeen kuin Pohjois-Suomeen alueelliset investointitiimit, joiden tavoitteena on luoda selkeä toimintamalli tunnistamaan ja edistämään alueen investointeja, joten kyllä, edustaja Riipi, alueita kuullaan.

Sen lisäksi puhtaan siirtymän investointien houkuttelemiseksi alueille on hallitus päättänyt nostaa Fingridin investointikykyä yhdellä miljardilla eurolla. Hallitus on kiirehtinyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Fingridiä nopeuttamaan investointiohjelman toteuttamista välittömästi. Kysyisinkin ministeri Puistolta: miten tämä kiirehtiminen ja tämä työ on edennyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

15.11 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi pysyy tietysti houkuttelevana ja elinvoimaisena silloin, kun pidetään kaikista alueista huolta, ja sen takia on tärkeitä, että me tänään täällä puhumme aluepolitiikkaa. Se on vaan kovin surullista, että täällä ovat puhumassa oikeastaan juuri ne alueiden ihmiset idästä ja pohjoisesta ja aika vähän on tuolta sydänmailta väkeä [Mauri Peltokangas: Keski-Pohjanmaalta!] kuulemassa sitä tärkeitä viestiä, mistä tässä käydään keskustelua.

Itse haluaisin nostaa sen, että jos mietitään tätä EU:n aluepolitiikkaa ja koheesiorahaa, niin meidän saamme sitä nimenomaan harvaan asutun idän ja pohjoisen alueiden perusteella, ja sen takia olisi tärkeitä, että me varmistamme, että ne rahat, jotka tähän tarkoitukseen saamme, myös kohdistetaan näille alueille. Toivon, että ministeri pitää tästä huolta, koska tiedän, että tästä käydään aina vääntöä ja siitä suotta lipsutaan.

Toiseksi haluan nostaa Itä-Suomen. Minusta on hienoa, että Itä-Suomi on puheissa. Me tarvittaisiin se entistä enemmän tekoihin. Se ei tarkoita vain sen rajan ja puolustuksen vahvistamista, vaan se on ennen kaikkea sen alueen elinvoiman vahvistamista: investointeja koulutukseen, osaamiseen, [Puhemies koputtaa] yrityksiin, infraan, ja niitä tarvitaan nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.12 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Mikkonen sanoi, että valitettavasti täällä on enimmäkseen edustajia vain Itä- ja Pohjois-Suomesta, mutta kyllä meillä keskipohjalaisiakin on täällä. Omassa ryhmäpuheenvuorossani nostin esille sen, että aluekehityksen ydinkysymyksiä ovat vaikuttavuus ja oikeudenmukaisuus ja kehittämisen tulee palvella koko Suomea, ei vain kasvukeskuksia, ja nostin vahvasti esille myös Itä- ja Pohjois-Suomea ja elinvoimaa niillä alueilla.

Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja hallitukselle tästä selonteosta, joka ihan rehellisesti nostaa esille myöskin ongelmakohtia, muun muassa sitä, että aluekehittämisen ja EU-ohjelmien aikataulut eivät kohtaa, mikä vaikeuttaa suunnittelua. Lisäksi on valtava määrä byrokratiaa aina, kun kyse on EU-rahoista. Kysyisin ministeriltä: olisiko tähän löydettävissä joku ratkaisu, millä voitaisiin karsia byrokratiaa ja hallintoa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.13 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onhan se hieman surullista, että konkreettisinta, mitä hallitus tarjoilee Itä- ja Pohjois-Suomelle, on nämä elinvoimakeskusten investointitiimit, kun käsittääkseni niitten tehtävä ihan muutenkin on edistää investointeja. Mutta hyvä, että te semmoista saitte aikaan.

Kun kuuntelin ryhmäpuheenvuoroja, niin tuli semmoinen olo, että olisivatpa nämä puheet oikeasti totta. Komeita sanoja oli paljon, mutta mitä sitten on se todellisuus, kun täällä te teette tätä politiikkaa? Siellä leikataan yksityisteistä, siellä leikataan koulusta, siellä leikataan sotepalveluista. Se kaikki keskittää. No, kohta niistetään kaivosveroja enemmän valtion kirstuun. Sitten toisaalta taas, kun minä kuuntelin vaikka vihreitten puheenvuoroja,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

niin muistelen, kuinka esimerkiksi täällä äänestettiin siitä, kun vihreitten talousarvioaloitteissa oli näitä tiestömäärärahaleikkauksia.

Onhan se turhauttavaa, että täällä puhutaan tosi kauniisti mutta sitten se konkretia on jostain aivan muuta. Enkä malta olla mainitsematta myös esimerkiksi kokoomuksen kansanedustajien päivityksistä kuntaliitoksista. Jos lähtökohta on se, että ne alueet ovat taakka ja että niille ei haluta tehdä mitään, niin eihän tämä lähde kehittymään tästä mihinkään. MDI:n mittaukset eivät ole lakikirja, ja tällainen almut ja ropot -ajattelu saisi jäädä historiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

15.15 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En haluaisi lähteä tähän debattiin nyt, mutta edustaja Oinas-Panuma sanoi, että mitään ei ole tehty. Itse katson pelkästään jo Kaakkois-Suomen näkökulmasta, joka on alue, joka jakaa rajaa Venäjän kanssa: sinne on useampi sata miljoonaa liikennehankkeisiin ohjattu. Joten tämä on hieman valitettavaa, että keskustelu lähtee tälle linjalle.

Mutta se, mistä halusin puhua, on energian, puhtaan sähkön rooli, kun puhutaan kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden menestymisen kohdalla aivan keskeisestä asiasta. Itäisen Suomen tulevaisuuden kannalta tuulivoiman rakentaminen isänmaan turvallisuus varmistuksen on aivan keskeisiä askeleita, kun puhutaan siitä, miten me pidetään itäinen Suomi ja pohjoinen Suomi mukana kehityksessä. Tässä toivoisin ja kannustan hallitusta ottamaan rohkeita askeleita, että tämä läpäisee useamman ministeriön. Kun kuitenkin puhutaan siitä, että puhdas ja varma ja edullinen sähkö on yhä haasteellisemmassa ajassa, niin se on se kilpailukyvyyn avain, mikä tuo investointeja, hyvinvointia ja työtä meille itäiseenkin Suomeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, vastauspuheenvuoro, viisi minuuttia, ja sitten menemme puhujalistalle. Olkaa hyvä, ministeri Puisto.

15.16 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Paljon erilaisia näkökohtia ja kysymyksiä tässä.

Minun mielestäni ryhmäpuheenvuoroissa tartuttiin niihin oleellisiin näkökohtiin, mitkä liittyvät tähän selontekoon — esimerkiksi sopimuksellisuus ja sitten nämä tietyt epäkohdat — ja epätahtisuuteen, mikä tässä on ja mikä myös tuo byrokratiaa lisää, koska jatkuvasti joudutaan sitten tarkastelemaan asioita. Esimerkiksi, kuten sanottiin, aikataulut eivät kohtaa, ja tämä johtuu siitä, että hallituksella on tämä yksi nelivuotinen sykli, sitten on tämä maakuntataso, mikä on sidottu kuntavaalisykliin, ja sitten EU:lla on tämä seitsemänvuotinen oma alue- ja rakennepolitiikan MFF-rahoitus sykli, ja nämä aina tuppaavat menemään vähän huonosti ristiin, ja se aiheuttaa sitten tämän ongelman. Tässä on myös hyvin paljon tällaista monimutkaista ja monitahoista hallintoa, mitä pitää järjestyttää.

Edelleen sanoisin, että ryhmäpuheenvuoroissa hyvin kuvattiin, että meillä pitää olla tällainen yhtenäinen näkökulma ja näkökulmien yhteensovittamista ja pitää tuoda aluepuoli ja elyt ja oppilaitokset ja muut toimijat yhteen tässä ihan meidän oman edunvalvonnan kannalta, koska nyt EU:ssa uudistetaan näitä toimintatapoja. Siellä tosiaan jatkossa kussakin jäsenmaassa toteutettaisiin tämä suunnitelma eliikkä niin kutsuttu NRPP, joka koskisi kaikkia yhdeksän nykyisen rahaston osarahoittamia kehitystoimia. Eliikkä sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

puolta EU:ssa uudistetaan, ja kunkin jäsenvaltion olisi laadittava ja pantava täytäntöön kumppanuussuunnitelma yhteistyössä, eli sitäkin paremmalla syyllä me tarvitaan tässä yhteistyötä.

Monet viittasivat siihen, että puolustus ja kaksikäyttö ja sotilaallisen liikkuvuuden asiat ovat tulleet entistä vahvemmin kuvioon mukaan Venäjän hyökkäyssodan takia Ukrainassa, mutta myös sen aiheuttaman turvallisuuspoliittisen tilanteen heikentymisen vuoksi, ja näin tämä todellakin on. Eli puolustus, rajaturvallisuus, kaikki tämä ja sen vaikuttavuus pitää ajatella nytten.

Itse olin aika hiljattain Puolassa siellä Valko-Venäjän rajalla ja tapasin komissaari Raffaele Fitton siellä. Tein varmaan yhden niistä viimeisimmistä vaikutusyrityksistä ihan muutamia päiviä tai viikkoja ennen tätä komission suunnitelmaa ja nimenomaan siitä, että Suomen olosuhteisiin saataisiin hyvä rahoitusinstrumentti, joka nimenomaan ottaisi huomioon nämä Suomen erityisolosuhteet rajamaana ja joka palvelisi nimenomaan elinvoimänäkökulmia myös.

Jos tartun nyt joihinkin kohtiin tässä, niin turistiverosta kysyttiin. Olen jo aikaisemmin ajatellut myös, että se on ihan mielenkiintoinen ajatus. Ymmärsin näin, että puoliväliriihesä oli itse asiassa tehty kirjaus tästä, että tehtäisiin ainakin tällainen matkailuvero, matkailijavero, ainakin selvitys, jossa tarkasteltaisiin näitä erilaisia kuntataloudellisia, taloudellisia ja sitten oikeudellisia näkökohtia, joissa olisi tällainen alueellinen kokeilu mahdollinen. Eli kyllä minä itse pidän sitä ihan hyvänä ideana.

Edelleen näihin kokeiluihin, niin nythän on se Harry Bromanin kokeilu, eli tämä erityistalousalue-nimellä menevä kokeilu, johon etsitään hyvää aluetta, ja tämä on minun mielestäni oikeinkin mielenkiintoinen.

Investointien houkuttelu on tietysti todella tärkeätä — edustaja Peltokangas kysyi tästä. Ja joo, aika paljon on erilaisia teollisuuden jatkoinvestointeja nyt vireillä, ja sitten kun katsoo näitä uusia investointeja, niin esimerkiksi tässä Business Finlandin haussa, tässä verohyvitysmallissa, tuli 22 miljardilla hakemuksia. Siis se on valtava määrä. Siihen sisältyy erilaisia ehtoja, erilaisia oikeudellisia ehtoja ja kriteerejä, ja niiden laatu voi vaihdella, mutta jos nyt kokonaisuutena ajattelee, niin onhan se summa siis ihan huomattavasti moninkertainen siihen, mitä minä itse ajattelin ihan mielikuvituksessanikaan.

Tässä on nyt viidessä minuutissa se, minkä minä ehdin käsitellä, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jos teillä jäi pahasti kesken, niin voitte toki... Selvää, sitten siirrymme ennalta varattuihin puheenvuoroihin. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.21 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko tuo esiin sen, että aluekehittämisen ja EU-rakennepolitiikan lainsäädäntö on monilta osin onnistunut mutta haasteita on edelleen. Kansallisen suunnittelun ja EU-ohjelmakausien aikataulujen yhteensovittaminen ontuu. Hallinnollinen taakka ei ole vähentynyt toivotusti, ja välittävien toimielinten lisääntyminen on heikentänyt kustannustehokkuutta. Pohjoisen Suomen näkökulmasta nämä ongelmat korostuvat erityisesti, koska pitkien etäisyyksien ja väestörakenteen haasteiden keskellä tarvitsemme sujuvaa ja vaikuttavaa aluepolitiikkaa, emme hallinnollista rönsyilyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Arvoisa puhemies! Selonteko korostaa pidemmän aikavälin suunnittelun tarvetta ja aluekehittämisen kytkemistä tiiviimmin EU-ohjelmiin. Tämä on erityisen tärkeää pohjoisessa, jossa elinvoima rakentuu luottamuksesta hallinnon säilyvyyteen sekä työn ja yrittämisen kannustamisesta. Huippuluokan investoinnit tai pienet yksinyrittäjät eivät kaipa kasvavaa ja päällekkäistä hallintohumppaa, johon kuuluisi vain kasvava määrä rahaa. Suomessa meidän on saatava resurssimme käyttöön tehokkaasti ja yhdenvertaisesti koko Suomessa. Tarvitsemme joustavampaa mutta johdonmukaista lainsäädäntöä, joka vahvistaa pohjoisen elinkeinoelämää ja mahdollistaa kestävä kasvun yli hallituskausien.

Arvoisa puhemies! Myös pohjoisen äänen tulee kuulua tässä salissa vahvasti. Tarvitsemme selkeämpää työnjakoa, vähemmän byrokratiaa ja enemmän vaikuttavia toimia. Hallinnollisen taakan keventäminen on meille elintärkeää, jotta harvaan asutun alueen toimijat voivat keskittyä olennaiseen eivätkä lomakkeiden täyttämiseen. EU:n varat on suunnattava tehokkaasti, niin että ne todella tukevat alueiden vahvuuksia ja purkavat alueellisia kehityseroja. Tämä edellyttää, että kansalliset tavoitteet linjataan vahvemmin yhteen EU-ohjelmien kanssa ja että pohjoisen Suomen erityispiirteet otetaan huomioon ohjelmakauden valmistelussa. Me olemme tässä salissa kansalaisiamme varten. On meidän velvollisuutemme varmistaa, että aluekehitys Suomessa on yhdenvertaista eikä jäädä jälkeen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.25 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Perussuomalaiset näkevät, että aluekehittämisen lähtökohtana on oltava kokonaisturvallisuus, kriisinsietokyky ja koko Suomen elinvoiman vahvistaminen. Tämä tarkoittaa panostuksia kriittiseen infraan ja logistiikkaan koko maassa sekä sitä, että työvoimapula ratkaistaan ensisijaisesti kotimaisella työvoimalla, vahvistamalla osaamista ja koulutusta hyvin työelämälähtöisesti. Tänään käsittelyssä olevassa selonteossa EU:n alue- ja rakennepolitiikasta meidän viestimme on selvä: turvallisuudesta, huoltovarmuudesta ja alueellisen eriytymisen ehkäisemisestä ei tingitä.

Harvaan asutuille alueille on luotava investointeja, jotka tuovat työpaikkoja, palveluita ja koulutusta. Erityinen merkitys on Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimalla, sillä ilman näitä alueita koko Suomi ei menesty. Itä-Suomessa saavutettavuus on kriittinen kysymys. Tieverkosto, logistiikka ja nopeat digitaaliset yhteydet ovat edellytys niin yritysten investoinneille kuin huoltovarmuudelle. Tieverkkoon nykyhallitus on panostanutkin pääväylien suhteen sadoilla miljoonilla, myös Itä-Suomessa. Alempi tieverkosto kaipa kuitenkin jatkossa kunnostamista, sillä maaseutualueiden maa- ja metsätalous vaativat teiden kuntoon saattamista.

Arvoisa puhemies! Aluekehittämistä ei saa pysäyttää byrokratia. Tarvitsemme yksinkertaisempia sääntöjä, vähemmän hallintoa ja enemmän tuloksia. Elinvoimaa ei synny ilman investointeja eikä investointeja ilman sujuvia lupia.

Lopuksi on todettava, että ulkomainen halpatyövoima ei ratkaise Suomen työvoimapuutetta. Meidän on turvattava vahva, monipuolinen osaaminen ja työllisyys suomalaisille ja huolehdittava siitä, että jokainen euro käytetään turvallisuuden, työllisyyden ja alueiden elinvoiman vahvistamiseen. Tämä nykyhallitus tekee sen, mitä edelliset eivät tehneet, eli laittaa suomalaisen edun etusijalle. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela on poissa. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.27 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Lapin näkökulmasta tässä valtioneuvoston selonteossa korostuvat erityisesti alueellisen yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden kysymykset. Meillä pohjoisessa etäisyydet ovat pitkiä ja palveluiden saatavuus ei ole itsestäänselvyys. Yksitoista Uudenmaan kokoista aluetta ja kahdeksan Pirkanmaata mahtuu Lappiin. Eli voisi sanoa, että eivät kaikki maakunnat ja alueet ole samankaltaisia, jos puhutaan huoltovarmuudesta ja turvallisuudesta.

Meillä Lapissa on myös pisin raja kaikista maakunnista itäisen naapurimaamme kanssa. Kun puhutaan Itä-Suomesta, niin monesti unohdetaan se, että Lapissa on se pisin itäraja.

On erittäin tärkeää, että tässä selonteossa huomioidaan investoinnit infrastruktuuriin, niin tieverkkoon kuin näihin digitaalisiin yhteyksiin, jotka ovat elinehto elinkeinoelämälle ja arjen sujuvuudelle. Tämän osalta oikeastaan täytyykin kiittää hallitusta, että on tehty oikeansuuntaisia toimenpiteitä ja tieverkkoa kehitetty koko Suomessa.

Lapissa matkailu, luonnonvarat, maanpuolustus ja arktinen osaaminen tarjoavat valtavia mahdollisuuksia koko Suomelle, mutta nämä mahdollisuudet eivät tietenkään toteudu ilman tämmöistä vahvaa aluepolitiikkaa ja riittäviä resursseja. Tarvitsemme myös koulutusta ja tutkimusta, joka tukee paikallista osaamista ja nuorten pysymistä alueella.

Toivon, että tämän selonteon toimeenpanossa kuullaan nimenomaan alueiden ääntä, myös Lappia, sillä vahvalla Lapilla on paljon annettavaa koko Suomelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

15.29 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on todella sitoutunut vahvasti itäisen ja pohjoisen Suomen kehittämiseen sekä kansallisesti että EU-tasolla. Hallitus on esimerkiksi neljän miljardin euron investointiohjelmassa suunnannut suuren ja merkittävän osan tästä neljästä miljardista juuri Itä-Suomea hyödyttäviin liikenne- ja infrastruktuuriin. Suurin yksittäinen tieinvestointi tulee omaan vaalipiiriini, kun vt 5 korjataan Leppävirta—Kuopio-välillä, ja tähän investointiin on varattu 180 miljoonaa euroa.

Lisäksi Savon radalle kohdistetaan 50 miljoonaa euroa, ja edustaja Hoskosen mainitsemalle Karjalan radalle ja sen kehittämiseen 215 miljoonaa euroa. Myös itäradan suunnittelua jatketaan. Karjalan radalle suunnitellut panostukset hyödyntävät myös, edustaja Hoskonen, merkittävästi Pohjois-Karjalan saavutettavuutta ja raidekapasiteettia muun muassa tavarakuljetuksen osalta. Myös korjausvelan purkamiseen koko Suomessa tullaan kohdistamaan 520 miljoonaa euroa, ja tämä raha kohdentuu koko Suomeen, myös Itä-Suomeen ja tietenkin myös sinne Pohjois-Suomeen. Lisäksi ensi vuoden talousarviossa hallitus esittää 20 miljoonan euron varausta Lieksanjoen sillan uusimiseen.

Hallitus on kuullut alueita ja ottanut myös alueet vahvasti yhteistyöhön ja alueiden kehittämiseen mukaan. Me olemme tehneet erilliset Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmat alueiden kanssa ja nimenomaisesti valmistelleet nämä maakuntaliittojen ja alueiden toimijoiden kanssa, joten ei voi sanoa tässä salissa aivan pokalla, että alueita ei olisi kuultu, ei olisi otettu huomioon millään tavalla. Näissä ohjelmissa on toimenpiteitä muun muassa uusiin investointeihin, matkailuun, turvallisuuteen ja saavutettavuuteen, eikä kyse ole pelkistä suunnitelmista, vaan osa hankkeista on jo toteutuksessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

No nyttén kevään puoliväliriihessä hallitus kohdisti itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmiin 16 miljoonaa euroa, ja lisäksi Itä-Suomessa on rahoitettu metsäbiotalouden hankkeita, panostettu kestäväan matkailun kehittämiseen ja selvitetty tuulivoimarakentamisen kompensatiomallia. Sen lisäksi pääministeri Orpo ja muut valtioneuvoston jäsenet ovat tehneet vahvaa EU-vaikuttamistyötä ja nimenomaan panostaneet Itä-Suomen asemaan. Suomi on näillä näkymin saamassa 1,6 miljardin euron rahoituksen raja- ja muuttoliikekriteereihin perustuen, joten ihmettelen suunnattomasti kyllä sitä puhetta, että hallitus ikään kuin istuisi käsiensä päällä eikä tekisi mitään itäisen ja pohjoisen Suomen eteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

15.33 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Itäisen Suomen tulevaisuus rakentuu elinvoimasta, investoinneista ja turvallisuudesta. Meidän on nyt katsottava rohkeasti eteenpäin ja nähtävä ongelmien lisäksi erityisesti ratkaisuja, joita hallitus on tehnyt. Edustaja Partanen tuossa luetteli merkittävän määrän infraratkaisuja, ja myös kaakkoisessa Suomessa, Venäjän rajan lähellä, olevat valtatie 15 ja valtatie 12 saivat yhteensä 200 miljoonaa. Eli hallitus kyllä toimii näillä perinteisilläkin tavoilla eli nimenomaan väyläratkaisuilla.

Mutta se, mistä haluan puhua, on yksi keskeisimmistä ratkaisuista: uusiutuvan energian, etenkin tuulivoiman, investointimahdollisuuksien kehittäminen. Itäisessä Suomessa tuulivoiman rakentaminen on jäänyt jälkeen muun maan kehityksestä. Kuten varmasti kaikki tietävät, syynä ovat olleet Puolustusvoimien aivan todelliset huolenaiheet tutkahäiriöihin liittyen, mutta teknologia kehittyy, ja meidän tulee uskaltaa muuttaa ajatteluamme sen mukana.

Yksi ajatus, joka on kesän alussa noussut, on julkaistu ResilEast-ohjelma, joka ehdottaa maanpuolustuksellista energiaohjelmaa itäisen Suomen talouskasvun vauhdittamiseksi. Ehdotuksessa tuhannesta tuulivoimalasta muodostetaan ketju itärajalle aina Kymenlaaksoista Lappiin asti. Näiden voimaloiden katoille sijoitettaisiin Puolustusvoimien sensoreita ja tutkia, jotka vahvistavat Suomen kykyä havaita ja torjua drooniuhkia. Tämä toimisi siis myös vastauksena uuteen sodankäynnin aikakauteen, jossa droonit ovat keskeinen uhka. Tämä on siis yksi ajatus, eli ajatuksia on ja teknologiaa myös siinä tukena. Kyse ei ole pelkästä puolustuksesta vaan myös elinvoimasta. Kyseinen ohjelma toisi itäiseen Suomeen miljardiluokan investointeja, työpaikkoja ja uutta teknologiaa. Se loisi uutta kysyntää paikallisille yrityksille ja vahvistaisi alueen asemaa osana kansallista huoltovarmuutta ja energiasiirtymää.

LUT-yliopisto on yksi keskeisimmistä toimijoista ohjelman taustalla. Yliopisto tutkiikin parhaillaan, miten tuulivoimaloiden ja tutkateknologian yhteensovittaminen voidaan toteuttaa. Testit ovat jo käynnissä Lappeenrannassa, ja mukana on myös muita korkeakouluja sekä kansainvälisiä teknologiayrityksiä. Tämä osoittaa, että tekniset haasteet ovat ratkaistavissa ja että kiinnostusta hankkeeseen löytyy runsaasti ja laajasti.

Arvoisa puhemies! Nyt tarvitaan poliittista tahtoa. Meidän on varmistettava, että tuulivoiman rakentamisen edellytykset itäisessä Suomessa paranevat. Tämä tarkoittaa toimia, joita tehdään yhdessä alueen toimijoiden, Puolustusvoimien ja muiden keskeisten tahojen kanssa. Se tarkoittaa sitä, että myös itäisen Suomen tuulivoiman kehittäminen ja siihen tarjotut ratkaisut otetaan vakavasti ja viedään niitä eteenpäin rohkeasti ja kunnianhimoisesti. Itäisen Suomen ei pidä jäädä sivuun energiasiirtymästä eikä turvallisuusratkaisuista. Meil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

lä on nyt mahdollisuus rakentaa alueelle uutta elinvoimaa ja samalla vahvistaa koko Suomen kasvua sekä puolustusta. Tämä on mahdollisuus, johon meidän on tartuttava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aluekehitys sinällään on hyvä asia, mutta Pohjois-Karjalan osalta olemme jääneet täysin osattomiksi. Edustaja Partanen äsken luetteli hyviä suunnitelmia, mitä hallituksella on, mutta määrärahoja hallituksen budjetissa ei ole penniäkään koskien... Lieksan sillan suunnitteluun voi tulla puoli miljoonaa, mutta rahaa siellä varsinaisesti ei ole. Tarkistin vielä äsken Pohjois-Karjalan maakuntaliitolta: ei ole. Toivon, että edes rehellisesti kerrotte tämän suomalaisille, miten tämä asia oikeasti on. Ja varmemmaksi vakuudeksi olette vielä poistamassa 300 miljoonaa tämän jäljellä olevan rahoituskauden aluekehitysrahoista, mitä EU meille takaa — 300 miljoonaa lähtee. Sitten te mainostatte tuolla turuilla ja toreilla, että tulee rahaa. Ei tule. Minä en toivo mitään muuta kuin rehellisyyttä, koska siellä on monia yrittäjiä, jotka haluavat odottaa investointien tukia ja monta muuta asiaa. Ei tule mitään, ei kerta kaikkiaan mitään. Ja nyt kun katsoo valtion budjettia, niin ensi vuodelle todellakaan ei ole mitään. Sama koskee aluekehitystä, niin kuin äsken totesin. Ja kun katsoo sitten tästä eteenpäin ja kun puhutaan siitä, onko ohjelmia, niin Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, yrittäjät, kauppakamari, kaikki nämä toimijat, ovat tehneet valtavan määrän suunnitelmia, juosseet ministeriöissä väsymiseen asti, käyneet eduskunnassa edustajien luona, ministerien pakeilla, niin mitä on tullut tulokseksi? Ympyriäinen nolla.

Minua pikkuisen harmittaa tämä itäisen Suomen eli rakkaan kotiseudun, Pohjois-Karjalan maakunnan, syrjiminen. Se on totta, mitä edustaja Partanen luetteli, valtavia hankkeita Pohjois-Savon puolella. Siellä on Viitostiehen melkein 200 miljoonaa, Savon radan parantamista — valtava työmaa, joka rakennetaan, 400 kilovoltin linjaa vahvistetaan, että sähköt riittävät siellä. Meillä on siitakin esitys, Joroisista Kontiolahdelle — ei edes suunnittelurahaa, ei mitään, elikkä tällä vuosikymmenellä sitä ei varmasti tule. Elikkä toivon, että tässä ollaan rehellisiä ja lopetetaan tällainen toivojen esittely, kun se ei pidä paikkaansa. Tyhjä ovat ne taskut, kun niissä ei ole rahaa. Toivon, että tämä keskustelu menee ihan oikeisiin asioihin.

Kun katsotaan sitten vielä eteenpäin, niin mitä on tapahtunut itäiselle Suomelle? No, nykyinen hallitus lopetti 3G-verkon käytön, ja käytännössä se tarkoitti, että itäisen Suomen puhelinyhteydet ovat poikki. On suuria alueita, joista puhelimella ei kuulu minnekään. Ministeri Lulu Ranne tuolta ministeriaitiosta korosti, että 5G-verkko korvaa sen. Ei ikinä korvaa. 400 metrin välein pitäisi olla tukiasemia. Niitä ei itäiseen Suomeen 400 metrin välein koskaan tulla rakentamaan, tämä on se totuus. Ja nyt kun sitten aluekehitysrahoista lähtee 300 miljoonaa pois vuosien 27 ja 28 aikana — kaksi rahoitusvuotta on jäljellä tätä rahoituskautta — niin se on pois aivan varmasti kotimaakunnastani. Itäradalle piti tulla rahaa, siis oikeaa rahaa, ei mitään lupauksia eikä varauksia vaan rahaa, oli selvä investointipäätös — ei tullut. Piti tulla Kuutostiehen — ei tullut. Piti tulla Varkauden lähellä olevan Karvion kanavan sillan korjaustyö, koska siitä on kiinni muun muassa Mantsinen Groupin raskaiden kuljetusten toimivuus Pohjanlahden satamiin — ei tullut. Se silta on rikki. Jonain päivänä se vielä pannaan kiinni. Mitä tehdään sitten? En tiedä.

Kun vielä katsoo sen päälle nämä metsien käyttöön esitetyt rajoitukset, joita parhaillaan suunnitellaan, ne nimenomaan koskevat Itä-Suomea. Minä pahoin pelkään, arvoisa puhe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

mies, että meillä Enocellin sellutehdas Uimaharjussa ja siihen liittyvä saha ovat vaarassa. Kun tähän vihreään siirtymään on nyt menty niin suurella innolla, niin meillä valtavat määrät puuta poltetaan kaasuna taivaalle, turvetta kun ei saa käyttää — tai saahan sitä käyttä, mutta ne maksut päästökaupan kautta ovat aivan järjettömät. Eihän siinä ole mitään järkeä, että Ilomantsistakin ajetaan — minun kesämökkini vierestä läksi valtava leimikko erään maanomistajan maalta — parasta mäntytukkia suoraan joensuulaisten lämmittämiseen hakkurista läpi, valtava vahinko Suomen kansantaloudelle, pelkästään se yksi leimikko. Omin silmin sain nähdä, mitä sille tapahtui. Ja sitten täällä puhutaan, että tehdään muka meidän hyväksi töitä. Minä olen jo monesti hallitukselle esittänyt, että jos te jotain kuitenkin voisitte vielä luvata, niin luvatkaa nyt edes, että Rajavartiolaitosta ei meidän osalta lakauteta. Se on sitten pikkuisen kovempi juttu, jos se tehdään.

Arvoisa herra puhemies! Olen hieman harmissani näistä kuulemistani puheenvuoroista, joita hallitus ja hallituspuolueiden kansanedustajat ovat esittäneet äsken käydyssä keskustelun aikana. Toivon, että me pystymme tulevaisuudessa uskomaan edelleen Itä-Suomessa, Pohjois-Karjalassa, kotimaakunnassani, parempaan tulevaisuuteen. Ihmisten usko sillä seudulla, kotiseudulla, elämiseen ja toimeen tulemiseen on erittäin vahva. Yrittäjät haluavat tehdä työtä, ja maanpuolustusta halutaan tehdä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Mutta mitä me tarvitsemme? Me tarvitsemme Suomen valtion siihen kumppaniksi. Tällä menolla sitä ei ole.

Toivon, arvoisa puhemies, että lopetetaan tällainen ministerien väärin lupausten antaminen. Se on suuri loukkaus Pohjois-Karjalan maakunnan ihmisiä kohtaan. Koen sen henkilökohtaisena loukkauksena, mutta ennen kaikkea Pohjois-Karjalan ihmisille se on paha loukkaus. Sitä minä en hyväksy mitenkään. Toivon, että ministeri kertoo tämän hallituksen seuraavassa kokouksessa pääministerille ja valtiovarainministerille. Sitä hartaasti toivon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari on poissa, edustaja Savola on poissa. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.42 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Aluepolitiikan tarve ei ole tosiaan kadonnut minnekään. Ja kyllä minä mietin, kun olen tässä kuunnellut nyt näitä hallituspuolueitten puheenvuoroja, että jos tilanne kerta kaikkiaan on näin mahdottoman hyvä, että sitä rahaa oikein kottikärrytolkulla raahataan sinne Itä-Suomeen ja hirveästi tehdään investointeja, niin miten sitten, kun me katsotaan meidän Itä-Suomen kehitystä tällä hetkellä, kun me katsotaan Pohjois-Suomen kehitystä niitten itäosien taholta, eli koko itäistä Suomea, se kehitys näyttää kerta kaikkiaan niin surulliselta. Jos kerta kaikki on tehty niin hyvin, niin miten se näyttää tältä? Se minua ihmetyttää.

Näissä kauniissa sanoissa, joita tuolla ryhmäpuheenvuoroissa ja aiemmissa puheenvuoroissa hallituspuolueitten taholta tuli, unohdetaan kyllä kertoa se, että tämä hallitus nimenomaan omilla keskittävillä päätöksillään rapauttaa sitä tavallista, normaalia arkea siellä meidän alueilla, kun puhutaan haja-asutusalueista, kun puhutaan pienemmistä kunnista. Mitä minä tarkoitan tällä? Esimerkiksi yksityisteitten leikkauksia, ammattikoululeikkauksia, jotka iskevät sinne verkkoon, soteleikkauksia, kun sairaaloitten yöpäivystyksiä laitellaan kiinni, ja nyt on tämä kaivosverouudistus, joka on tulossa ja joka vie kunnilta sitä tuloa pois — kaikkea tätä. Tämän ohella sitten keskustellaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kuntaliitoksista ja mehustellaan sillä, että kylläpä täällä nyt väki vähenee. Onhan se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

surkea lähtökohta siihen, kun pitäisi päästä oikeasti alueita kehittämään ja myös nähdä se tulevaisuusosko. Mutta jos sitä tulevaisuusoskoa ei tästäkään salista tule sen kummemmin kuin ne sanat, niin surkealta näyttää.

Minun mielestäni on kaksi aika olennaista ongelmaa liittyen meidän aluepolitiikkaan ja yleisesti siihen, kun lähdetään näistä alueista puhumaan:

Ensimmäinen ongelma on tämä niin sanottu MDI-mittaus — tai itse asiassa se mittaus ei ole se ongelma, vaan se, että se väestömäärän mittaus ei ole lakikirja. Eli elinvoima on huomattavan paljon myös muuta kuin se, millä tavalla se väestömäärä kehittyy, ja toisaalta väestömäärän kehitys taas riippuu niin monesta ulkopuolisesta tekijästä, että sen arviointi on myös aika haastavaa, joten toivoisin, että silloin, kun lähdetään alueista puhumaan, otettaisiin huomioon myös ne muut vaihtoehdot, myös se vaihtoehto, että alueilla väkimäärä mahdollisesti kasvaakin, ja myös se, että sinne tulisikin isompia investointeja.

Sitten toinen asia tähän liittyen on tämä, mistä puhun itse almut ja ropot -ajatteluna. Eli olen saanut kyllä viimeisen kahden vuoden aikana niin monta kertaa vastata siihen kysymykseen, että no minkäs takia me sitten täältä kaupungista teitä sinne maakuntiin elätellään. Tosiasia on se, että kaupungit tarvitsevat maaseutua ja maaseutu tarvitsee kaupunkia ja maakunnat tarvitsevat Helsinkiä ja Helsinki tarvitsee maakuntia. Pitäisi nähdä alueille ohjatun rahan sijasta, tai oikeastaan sen rahan lisäksi, myös se raha, mikä sieltä alueilta tulee, koska tosiasia on, että nimenomaan meidän alueilta ja maakunnista tulee muun muassa meidän sähköstämme iso osa, puusta ja yleisesti ottaen luonnonvaroista. Eli kyse ei ole niinkään ohjatusta rahasta, vaan siitä, että me pärjäämme itse asiassa meidän omilla rahoillamme, jos ne vain meidän alueille sitten sieltä tulisivat eivätkä menisi valtion pohjattomaan kirstuun.

Kun tämä ajattelu on käännetty ja kun ne perusasiat on laitettu kuntoon — juuri ne, joita tämä hallitus keskittää — niin sen jälkeen voidaan oikeasti lähteä myös niitä alueita kehittämään, ja tämä on minun mielestäni se asia, mikä innostuttaa. Olennaisia asioita on minun mielestäni alueellinen saavutettavuus. Tästä onkin jo aiemmin mainittu täällä, ja esimerkiksi tämä raideliikennöinnin aloitus Suomesta Ruotsiin on yksi osa tätä alueellista saavutettavuutta. Kun katson etenkin kotivaalipiiriäni Oulun vaalipiiriä, niin kyllä matkailun kehitys on semmoinen asia, jolla oikeasti sitä elinvoimaa voidaan sinne saada.

Suomi on EU:ssa jo nyt nettomaksaja, joten on tosi tärkeää, että seuraavasta rahoituskaudesta eli vuosista 28—35 päätettäessä ei lepsuilla vaan että siinä pidetään myös Suomen puolta, jotta me myös saadaan sieltä meille tärkeitä rahoja, jotka meille kuuluvat paitisi aluekehityksessä myös ihan kaikessa muussakin.

Arvoisa puhemies! Ihan viimeiseksi: Aluepolitiikkahan on myös valtavan paljon muuta kuin sitä kovaa turvallisuutta, ja välillä tuntuu, että me ei oikeastaan muusta kuin siitä kovasta turvallisuudesta puhuta. Se on äärimmäisen tärkeää, että me pidetään huolta meidän turvallisuudestamme, ja se on tietenkin ensisijaista, mutta sen kovan turvallisuuden rinnalla ovat myös ne ihmiset, ne ihmiset, jotka asuvat siellä alueilla, ja siihen turvallisuuteen kuuluu myös se, että ihminen kokee olevansa osa tätä yhteiskuntaa, että kokee tämän kielensä, kulttuurin ja yhteiskunnan puolustamisen arvoiseksi ja ylpeyden aiheeksi. Tämä on se, mikä iskee minun oikeudentuntooni. Meidän pitää myös pitää huolta, että ne ihmiset pysyvät tässä kaikessa muutoksessa ja kehityksessä mukana.

Alueita täytyy jatkossa — toivottavasti aidosti — kuulla vielä enemmän kuin aiemmin on kuultu ja ottaa huomioon, mitä alueet sanovat. Ja ihan viimeiseksi: ei muuta kuin pohjoinen ohjelma kokonaisuutena käytäntöön, niin hyvä tulee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

15.47 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tämän selonteon yhteydessä on hyvä puhua laajemminkin eri alueiden eroista, aluekehityksestä ja aluepolitiikasta, vaikka tuo selonteko tietysti paljon tarkasteli sitä lainsäädäntöä, joka siihen liittyy.

Alueita ja alue-eroja koskevalla tutkimuksella on pitkät perinteet Suomessa ja Pohjoismaissa. Aluerakenteessa olevat erot ilmenevät eri alueiden epätasaisena kehityksenä. Suomen sisäiset alueelliset erot vaikuttavat olevan suhteellisen pysyviä. Alueiden väliset erot ovat kuitenkin monisyinen ilmiö. Niiden syntymiseen ovat vaikuttaneet aluetaloudelliset, sosiaaliset ja demografiset tekijät. Taustalla ovat muun muassa elinkeino- ja toimialarakenteessa sekä alueellisessa työnjaossa maan eri osien välillä tapahtuneet muutokset. Eri alueilla on myös erilaisia vahvuuksia jo pelkästään luonnonympäristöön, väestöön ja historiaan liittyen. Alueiden kilpailukykyä ja positiota voidaan verrata ja arvioida lukemattomilla tavoilla, eikä ole yhtä ainoaa ja oikeaa mittaustapaa. Alueellista kilpailukykyä voidaan tarkastella esimerkiksi aluetalouden, työllisyys- ja työpaikkakehityksen, yritysdynamiikan, investointien houkuttelun, väestön koulutustason sekä tutkimus- ja kehitysmenojen saavutettavuuden näkökulmasta. Lopputulos on mitä suurimmissa määrin riippuvainen aina valituista teemoista ja muuttujista. On myös hyvä muistaa, että hyvä elämä ja arki on mahdollista sielläkin, missä käytetyt aluekehityksen mittarit voivat olla heikot.

Esiin on myös noussut näkemyksiä siitä, elämmekö tällä hetkellä murroskohdassa, jos paikallisuuden ja omavaraisuuden merkitys korostuu entisestään niin, että aluekehitys voikin saada uudenlaisen suunnan. No, tämä jää nähtäväksi. Tähän saakka alueellinen eriytyminen ilmenee esimerkiksi Suomen jakautumisena pitkän aikavälin kehityskulussa kahden toisistaan erottuvaan suuralueeseen eli Etelä- ja Länsi-Suomeen sekä Itä- ja Pohjois-Suomeen. Karkea jako kuvaa myös historiallisia eroja: rikasta Rannikko-Suomea ja köyhää Savotta-Suomea. Aluekehityksen keskeisenä pyrkimyksenä ja päämääränä on ollut tasoiittaa alueiden välisiä lähtökohtaeroja. Etelä- ja Länsi-Suomen suhteellinen kasvu- ja kilpailuetu on säilynyt näihin päivään saakka Itä- ja Pohjois-Suomeen verrattuna, mutta suuralueetasolla etenkin Pohjois-Suomi on kuronut etumatkaa viimeisen vuosikymmenen aikana. Alueiden eroja voidaan siis tasoiittaa — ja niin, sitä täytyy tehdä jatkossakin, eli aluepolitiikalla on oma tärkeä paikkansa.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnassa meillä on paraikaa kesken työ koskien alueiden tulevaisuutta. Olemme saaneet kokonaisvaltaisen vertailun maakunnista 14:n kovaan kilpailukykyyn liittyvän muuttujan perusteella. Tällä tarkastelulla kuusi heikoiten sijoittuvaa maakuntaa olivat absoluuttisen kilpailukykyyn perusteella Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Kymenlaakso, Kainuu, Päijät-Häme ja Etelä-Karjala. Tämä vastaa melko hyvin aluekehityksen isoa kuvaa. Kovan kilpailukykyyn kriteereillä tarkasteltuna Itä-Suomen heikko asema muuhun maahan verrattuna tulee esille. Tämä alleviivaa tarvetta Itä-Suomen elinvoiman vahvistamiseen. Haluan erityisesti alleviivata, että kysymys on ennen kaikkea tarpeesta elinvoiman vahvistamiseen. On tärkeää turvata itärajan puolustus, ja on hienoa, että saamme tähän rahoitusta EU:lta, mutta on hyvä huomata, että se ei kohdistu yritys- ja elinkeinoelämän investointeihin, osaamiseen tai työllisyyden lisäämiseen tai infran parantamiseen eli niihin elinvoimaa vahvistaviin hankkeisiin, joita itäsuomalaiset toimijat laajalla joukolla ovat koonneet jo kahdesti Itä-Suomi-ohjelmiin ja joiden edistämistä me edelleen odotamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Arvoisa puhemies! Selonteossa tarkkaillaan EU:n rakennepolitiikkaan liittyvää lainsäädäntöä ja sen toimivuutta. Siihen liittyen pidän jatkossakin tärkeänä, että koheesiopolitiikan kansallinen valmistelu on aidosti aluelähtöistä eli maakunnat otetaan heti mukaan ja pidetään mukana vahvasti. Muutoin vaarana on, että ohjelmat ja toimenpiteet eivät vastaa alueiden moninaisiin tarpeisiin eivätkä tue koko maan tasapainoista kehitystä. Harvaan asutut idän ja pohjoisen alueet ovat olleet keskeinen peruste Suomen saamasta koheesiorahoituksesta. Yli puolet Suomen EU-rahoituksesta tulee näiden kriteerien perusteella. On huolehdittava, että tämä rahoitus myös kohdistuu näille alueille. Sen ansiosta on pystytty luomaan uutta elinvoimaa itään ja pohjoiseen, ja näin on saatu tasattua maan sisäisiä kehityseroja. Mutta kuten jo aiemmin mainitsin, tällä hetkellä itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi on syytä ohjata myös kansallista rahaa, jotta alue ei jää muun maan kelkasta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Pelkkä raha ei tietenkään itsessään riitä, vaan oleellista on, miten se käytetään. Lähtökohtana on tietenkin alueen omat vahvuudet ja tulevaisuus. Toimet alueella rakentavat koko maan kestävyyttä. Ratkaisut niin ilmastokriisiin kuin luontokadon torjumiseen löytyvät eri alueilta, ja myös niiden edistäminen [Puhemies koputtaa] aluekehityksen keinoin on tärkeää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

15.53 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! EU:n tuleva rahoituskausi alkaa vuonna 2028. Ukrainan sota on ymmärrettävästi pakottanut myös Eurooppaa panostamaan merkittävästi puolustukseensa, ja EU on osaltaan päättänyt oman puolustusteollisuutensa ylösnostamisesta ja puolustuskykynsä parantamisesta ja tekee näin suuntaamalla entistä enemmän yhteisiä resursseja näihin toimintoihin. Käytännössä tämä on suunniteltu tehtävän myös allokoimalla resursseja uudelleen painopisteiden välillä. On selvää, että rahoituksen priorisoinnin ja vaikuttavuuden vaatimukset kasvavat ja kilpailu rahoituksesta tulee kovenemaan. On olemassa riski, että esimerkiksi koheesiopolitiikka ja kilpailukyvyyn edistäminen asettuvat entistä enemmän vastakkain, vaikka tulisi ymmärtää, etteivät näiden tavoiteasetelmat ole toistensa vastakohtia, päinvastoin, ne tukevat toisiaan.

On mahdollista, jollei jopa todennäköistä, että Suomen aluekehittämiseen kohdennettava rahoitusosuus tulee pienenemään merkittävästi tulevina vuosina. Suomen on oltava aktiivinen vaikuttamistyössä, jotta maan saanti myös koheesiorahoituksesta säilyisi mahdollisimman suurena. Pidän erittäin tärkeänä, että hallitus varautuu myös siihen, että Suomen saanti olennaisesti heikkenee. On selvää, että mikäli näin käy, myös maan sisäinen kilpailu tiukasta rahoituksesta kiihtyy entisestään. Tiedämme jo aikaisempien kokemusten perusteella, etteivät päätökset aluekehittämisen rahoituksen kohdentamisesta ole poliittisesti helppoja. Aluekehittämiseen tarvittavat resurssit on joka tapauksessa turvattava, ja toivon, että kun tätä kokonaisuutta pyritään pitämään hallinnassa, alueita kohdellaan tasapuolisesti. Sisäiseen riitelystä ei meillä oikein olisi varaa.

Arvoisa puhemies! Selonteossa huomiota kiinnitti se, että siinä valtion rooli näyttäytyy aluekehittämisen toimijana ja alueet jäävät ikään kuin kohteen rooliin. Tulee ymmärtää, että käytännön toimeenpano edellyttää aitoa, tasavertaista vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Aluekehittämistyötä ohjaavat kansalliset ja maakunnalliset strategiat, ja näiden yhteensovittaminen edellyttää koordinaatiota. Painotan erityisesti, että tällöin koordinoivalla taholla tulee olla kattavaa ymmärrystä alueiden erityispiirteistä ja vahvuuksista. Valtioneuvos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

totasoista ohjausta on hyvä selvittää, mutta on aivan oleellista, että alueet pidetään tiiviisti kehittämisen jokaisessa vaiheessa mukana.

Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa haluan nostaa esille erityisesti maakuntaliitot ja niiden erityisosaamisen aluekehittämisessä ja sen koordinoinnissa. Liitoilla on demokraattinen mandaatti. Selonteko väittää mielestäni täysin virheellisesti, että liittojen aluekehittämisen- ja edunvalvontatehtävien välillä olisi ristiriita. Liitot kyllä tekevät yhteistyötä yli maakuntarajojen. Näin on esimerkiksi Länsi-Suomen osalta, jossa Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Pirkanmaan ja Satakunnan maakuntien välillä yhteydenpito ja yhteistyö on tiivistä. Tavoite elinvoiman vahvistamisesta maakuntien erityispiirteet ja vahvuudet tunnistaen on todellakin yhteinen. Alueiden kansanedustajilla on jopa säännöllisesti kokoontuva verkosto.

On myös huomionarvoista, että alueellinen toimintakenttä on monipuolistunut entisestään. Tässä yhteydessä liittojen koordinoiva rooli ja kyky tuottaa yhteinen alueellinen tilannekuva korostuvat. On selvää, että nyt ja eritoten tulevaisuudessa tarvitaan maakunnan liittoja, joilla on kyky, valmius ja mandaatti reagoida nopeasti esiin nouseviin aluekehittämisen kannalta keskeisiin teemoihin. Tämä rooli poikkeaa hyvin selvästi valtion keskitetysti ohjatusta hallinnosta.

Selvää on myös se, että maakuntien ja keskuskäupunkien väliset yhteistyön muodot vaihtelevat eri puolilla maata. On kuitenkin aika rankka yleistys todeta, että jännitteet maakuntaliittojen ja keskuskäupunkien välillä olisivat ilmeisiä. Esimerkiksi Keski-Suomessa liiton ja keskuskäupunki Jyväskylän välinen vuoropuhelu on ollut rakentavaa ja tulevaisuuteen katsovaa, sillä tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi ovat pitkälle yhteneväiset eikä kehittämistavoitteiden välillä ole ristiriitaa. Kaupungissa ymmärretään koko maakunnan elinvoimaisuuden merkitys samalla, kun Jyväskylällä on se kehittämisessä ja ylläpitämisessä keskeinen rooli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari on poissa, edustaja Kallio on poissa, edustaja Rasinkangas on poissa. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.58 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen kuunnellut tässä tätä vilkasta keskustelua aluekehittämisestä, ja täällä on käytetty paljon hyviä puheenvuoroja. Ajattelin, että muutamia voisin tähän kommentoida. Tietenkin toimivat liikenneyhteydet, tietoliikenneyhteydet, koulutusmahdollisuudet — niistä lähtee se alueitten elinvoima.

Tässä on paljon puhuttu myöskin EU-rahoista: EU-kehittämisrahoista ja aluekehityksärahoista. Tässä muun muassa edustaja Mikkonen piti äsken hyvän puheenvuoron siitä näkökulmasta, että tietenkin Itä-Suomelle on tärkeää turvata nämä erilaiset rahoitusmahdollisuudet. Tähän tietysti liittyy myöskin maatalouden tilanne. On tässä myöskin aikamoista huolta esillä tällä hetkellä tämän maatalouden EU-rahoituksen suhteen tulevalla rahoituskaudella.

Täällä hallituspuolueiden riveistä taisi muun muassa Lahdenperä nostaa tämän esille, että maatalouden rahoitus on turvattava myöskin EU:sta. Olen täsmälleen samaa mieltä, mutta olen kyllä hieman huolissani niistä äänenpainoista. Tuntuu, että hallituspuolueista jo tässä vaiheessa osa on hieman nostamassa kädet pystyyn, että maatalouden rahoitus tulee vähenemään. Minun mielestäni tätä ei missään nimessä pidä hyväksyä. Siellähän on käsitettäväksi EU:n budjetti kasvamassa sadoilla miljardeilla, vai mistä summista puhutaan. Ei tässä tilanteessa mielestäni missään nimessä pidä lähteä siitä, että maatalouden ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

hoitus tulee pienenemään, vaan nimenomaan täytyy tehdä kaikki sen eteen, että pystytään myöskin maatalouden toimintaedellytykset tältä osin turvaamaan, ja kannustan kyllä kovasti hallitusta pitämään siitä kiinni. Muistelen, että kun edellisellä kierroksella näistä ohjelmakauden rahoista neuvoteltiin, niin sama huoli oli silloin esillä, mutta silloin taidettiin pystyä aika hyvään torjuntavoittoon ja pystyttiin maatalouden rahoitus turvaamaan, ja kyllä täsmälleen sama tavoite täytyy myöskin tällä kertaa olla.

Täällä pohjoisen Lapin edustaja piti hyvän puheenvuoron ja muistutti siitä, että siellä Itä-Lapissa on myöskin pitkä Venäjän raja. Tämä on aivan totta, ja tähän liittyen hieman ihmettelen: Meillä on itse asiassa tänään tuolla Pikkuparlamentin puolella tilaisuus, jossa on näitä Lapin pieniä lukioita vierailemassa liittyen lukukausimaksuihin. Kyllä tätä hieman ihmettelen, että eduskunnan omilla päätöksillä ollaan nyt heikentämässä nimenomaan esimerkiksi Itä-Lapin pienten kuntien lukioitten toimintamahdollisuuksia jatkossa, koska tämä on nimenomaan koulutusmahdollisuuksista huolehtimista. Toivon, että siellä edustajat käyvät vaikka vierailemassa ja jututtamassa näitten pienten lukioitten edustajia.

Sitten vielä viimeisenä, arvoisa puhemies, täällä edustaja Kaunisto piti hyvän puheenvuoron Itä-Suomesta ja uusiutuvan energian mahdollisuuksista. Olen täsmälleen samaa mieltä puheenvuoron kanssa, mutta hieman ihmettelen sitä, missä ovat ne konkreettiset teot. Missä ovat esimerkiksi ne kompensatioalueet tai tämä ResilEast-ohjelma, mikä nostettiin esille? Se on erittäin hyvä, mutta kyllä sieltä viestiä tulee, että taas on kaksi ja puoli vuotta puhuttu Itä-Suomen tilanteesta ja eriarvoisuudesta, mutta oikein mitään konkreettisia toimenpiteitä tällä saralla ei ole tehty. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa olla loppumassa aika, joka tähän on varattu. — Nyt ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.02 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä asiakohdassa on kyse selonteosta, mikä liittyy lainsäädännön uudistamiseen. Se käynnistyy ensi vuonna ja siinä otetaan huomioon tämä paperi, josta ollaan nyt keskusteltu, ja myös EU:n monivuotisen rahoituksen kehyksen yhteydessä annettavat uudet asetukset.

Niin kuin on nähty, tämä asia kiinnostaa paljon. Se liittyy hyvin moneen asiaan. Puhuttiin sitten koulutuspolitiikasta tai ruoantuotannosta tai energiapolitiikasta, niin hyvä, että käydään tällaista laajempaa keskustelua vielä. Toki omankin roolini puitteissa nämä asiat ovat minulle hyvin relevantteja, vaikka ne eivät välttämättä ole ihan suoraan minun vastuullani, ja sen takia haluan kuitenkin kommentoida niitä.

Jo aikaisemmin edustaja Strandman otti esille Mikkelin ja Naton ja myös kestävän ruoantuotannon, ja nämähän tulevat itse asiassa nyt yhteen aika hyvin. Suomi on melko uusi Naton jäsenmaa, ja meillä on kyvykkyyttä tuottaa korkealaatuista ruokaa, mikä on myös kenttäkelpoista ruokaa, mikä on myös varsin vähäpäästöistä ja mihin pystytään tekemään esimerkiksi tällaista jäljitettävyyttä ja muuta. Ajattelen, että tämä Nato-ovi avaa hyvin merkittäviä mahdollisuuksia myös Suomen elintarvikeviennille. Suomen elintarvikevienti on noin 2,3 miljardia vuodessa, ja se on kasvussa. Ajattelen, että tästä voi tulla hyvinkin hyvää kehitystä, myös liittyen toki itse ruoantuotantoon, sanotaan vaikka varastoissa hyvin säilyvään ruokaan, esimerkiksi erilaisiin kaurapohjaisiin tuotteisiin tai proteiini-ruokiin, mutta myös siihen koko logistiikkaan ja muuhun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Turve on todella tärkeä: energiaturvallisuus mutta myös ruoantuotanto, kuivike, kasvuturve ja myös erilaiset innovatiiviset turpeenkäyttökohteet, biostimulantit, mitkä ovat tärkeitä.

Fingridistä lyhyesti: Tähän tehdään vuosina 2025—2028 investointeja 1,7 miljardia, myös siirtoyhteyksiä ja näitä liittymispintoja, tärkeitä myös alueellisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.04.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.33.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt palataan puheenvuoroihin, jotka ovat jääneet, ensiksi asiakohtaan 5. Nyt siis jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Hoskonen, poissa. Edustaja Kallio, paikalla, olkaa hyvä.

18.34 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä selonteko katsoo monelta osin menneeseen. On kuitenkin jo tiedossa, että tulevan EU-ohjelmakauden myötä aluepolitiikka tulee muuttumaan merkittävästi. Esimerkiksi maaseutupolitiikan osalta rajapinta työ- ja elinkeinoministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön välillä tulee mitä todennäköisimmin muuttumaan merkittävästi nykytilanteeseen verrattuna. Kun tätä selontekoa on kirjoitettu, ei näistä tulevan ohjelmakauden muutoksista ole ollut vielä tietoa. Nykyinen lainsäädäntökokonaisuus joudutaankin uudistamaan lähivuosina. Tässä uudistuksessa on otettava korostetusti huomioon maaseudun merkitys ja maaseutupoliittinen kokonaisuus. On myös arvioitava, onko nykyinen lainsäädäntö riittävän joustava, jotta muuttuneisiin tilanteisiin voidaan reagoida nopeasti. Tähän jälkimmäiseen vastaus on jo tiedossa, ja se on, että ei ole. Komissio esittääkin tulevalle ohjelmakaudelle, että osa varoista jätetään varauksena syrjään, jotta muuttuviin tilanteisiin voidaan reagoida.

Arvoisa rouva puhemies! Selonteossa jää vähäiseksi kuvaus maaseutualueiden roolista sekä erilaisista maaseutualueista: kaupunkien läheisestä maaseudusta, ydinmaaseudusta sekä harvaan asutusta maaseudusta. Selonteko ei tunnista myöskään paikkaperustaista aluekehittämistä eikä maaseudun ja kaupunkien välistä riippuvuussuhdetta. Vahvat ja elinvoimaiset maakunnat, joihin kuuluvat myös elinvoimaiset maaseutualueet, muodostavat hyvinvointimme perustan. On koko Suomen edun mukaista tavoitella kunnianhimoista, kattavaa ja korkeatasoista suomalaista koheesiopolitiikkaa, joka tasaa alueiden välisiä eroja. Vain tällä tavoin koko Suomi säilyy elinvoimaisena, kunnat voivat kehittyä paljon puhutuista omista vahvuuksistaan ja maakunnat kokoavat ja koordinoivat alueellista kehitystyötä. Tärkeää on, että maakuntien demokraattisesti ja paikallisesti saama mandaatti säilyy, koska ilman sitä ei ole mahdollista saavuttaa myöskään toimien ja päätösten paikallista hyväksyttävyyttä. Aluepolitiikka ei saa olla jatkuvaa taistelua selviytymisestä, mitä se tällä hetkellä juuri itäisessä Suomessa on. Tarvitaan selkeä ja johdonmukainen työnjako eri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

toimijoiden välillä sekä pidemmän aikavälin työrauha keskittyä alueita palvelemaan työhön.

Arvoisa puhemies! Selonteossa tulisi todeta, miksi aluekehitystä tehdään ja mitkä sen laajat, kokonaisvaltaiset yhteiskunnalliset tavoitteet ovat. Tämä jää nyt ikävä kyllä epäselväksi. Sitaatti Etelä-Savon maakuntaliiton lausunnosta omasta kotimaakunnastani: ”Suomi on alueiden Suomi. Suomen erityispiirteet muodostuvat kuntien ja maakuntien moninaisuudesta, luonnon ja kulttuurin rikkaudesta ja siitä, että koko maa pysyy asuttuna.” Suomen aluekehityksen tavoitteet pohjautuvat EU:n koheesiopolitiikkaan, mutta alueiden väliset erot ovat edelleen suuria. Selonteosta puuttuu tähän liittyvä kunnianhimo, selkeä tahotila tasata alueiden välisiä eroja. Ilman alueellista yhteenkuuluvuutta ei alueellinen tasarvo eikä myöskään politiikkatoimien hyväksyttävyyden toteutuus koko maassa.

Maakuntien liittojen rooli aluekehittämisen tavoitteiden määrittelyssä ja toteuttamisessa on keskeinen. Se tulee säilyttää, ja sitä tulee tukea. Maakuntien liitot ovat alueen asiantuntijoita ja yhteistyön koordinoijia, joita johtavat demokraattisesti valitut päättäjät. Vain tällä tavoin koko Suomea pystytään kehittämään tasapuolisesti ja paikallisista lähtökohdista. Keskittäminen ei kehitä vaan hajottaa Suomea. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä poissa. Edustaja Autto poissa... Ai, on paikalla, anteeksi. Olkaa hyvä.

18.38 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä olen huomaamattomasti — mutta vielä tähän tärkeään keskusteluun aluekehittämisestä ja EU:n alue- ja rakennepoliitiikan lainsäädännöistä pari sanaa.

Tosiaan teema on valtavan tärkeä, jos ajattelemme, kuinka ulkoiset uhat nyt Eurooppaa painavat joka suunnalta ja jopa perinteinen sota Ukrainassa riehuu. Hybridisota, jota Venäjä lietsoo, tuo uhkaa Euroopalle, mutta monenlaiset muutkin kehityskulut maailmalla haastavat laajemmin demokratiaa ja kaikkia niitä arvoja, joihin Euroopassa uskomme. Euroopan tasapainoinen aluekehitys on tietysti tässä ajassa varmasti tärkeämpää kuin aikoihin ja ehkäpä Euroopan unionin kontekstissa tärkeämpää kuin koskaan. Tässä mielessä tietysti on valtavan tärkeää, että tämä EU:n koheesiopolitiikka onnistuu, mutta samaan aikaan on hyvä kysyä, kun käydään neuvotteluja tulevasta rahoituskaudesta ja myös tulevasta rakenne- ja koheesiopolitiikasta, ovatko ne nykyiset toimintatavat sittenkään onnistuneita, kun tuntuu siltä, että ne alueet, jotka ovat eniten näitä väyliä pitkin rahoitusta saaneet, ovat kaikkein kriittisimpiä EU:n yhteistä tekemistä kohtaan. No, toki voimme ajatella myös niin, että mikäli aktiivista koheesiopolitiikkaa ei EU:n kautta olisi tehty, niin tilanne olisi jopa nykyistäkin huonompi. Emme tietenkään tiedä, kun mitään vaihtoehtoja todellisuutta ei ole, mutta ajattelisin niin, että ei haittaa, vaikka rahoituskehyskeskusteluissa monivuotisen rahoituskehysten osalta tullaan käymään kriittistä arviointia myös koheesiopolitiikan osalta.

Mutta sinänsä siis haluan korostaa tätä tasapainoisen aluekehittämisen merkitystä ja sitä, mihin aiemmassa keskustelussa on jo moneen kertaan viitattu, että alueiden on hyvä kehittyä niiden omista vahvuuksista käsin, mutta keskushallinnon tärkeä tehtävä on tuo kehittyminen mahdollistaa ja niitä alueita, jotka ovat erityisen vaikeassa asemassa — niin kuin tässä ajassa vaikka Suomen itäiset ja pohjoiset alueet ovat — sitten myös erityisesti tukea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.41 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! En päivällä päässyt tänne saliin, niin että käytän nyt toisen puheenvuoron näin illalla, kun täällä nyt ei kummoista ruuhkaa jälleen kerran ole.

Arvoisa puhemies! Jotkut saattavat täällä käyttää tekoälyä puheessaan, mutta minä valitsin nyt sen, että luen kutakuinkin suoraan itäisen Suomen maakuntien yhteiskokouksen Kotkassa hyväksymän kannanoton. Se tuskin kauheasti muuten saa näkyvyyttä muualla.

Arvoisa puhemies! ”Resursseja investointien vauhdittamiseen, puhtaaseen energiaan ja kantaverkkoon sekä parempaan saavutettavuuteen:

Itäisen Suomen maakunnat vaativat itäisen Suomen ohjelman kaikkien kuuden toimintalinjan toteuttamisen jatkamista resursoiden ja aikatauluttaen ne. Investointien vauhdittamiseksi tarvitaan panostuksia infrastruktuuriin ja rohkeisiin kokeiluihin. Tähän liittyen maakunnat haluavat vauhdittaa kokeilujen etenemistä ja olla mukana erityistalousalueiden sisältöjen määrittelyssä. Kokeiluissa on valmistauduttava lisäämään erityistalousalueiden määrää. Toistaiseksi itäisen Suomen ohjelman myötä on edetty kantaverkkosuunnittelussa Huutokoski—Kontiolahti-välillä, mutta 400 kilovoltin linjan suunnittelua tulee edistää pitkällä itärajalla aina Lapista Etelä-Karjalaan.”

”Raideliikenteen osalta itäisen Suomen ohjelma on tuonut vain vähän lisäpanostusta Savon radan kehittämiseen, mutta merkittävät ja välttämättömät kapasiteetin lisäystä ja välityskykyä parantavat investoinnit ja sekä Karjalan että Savon radalle vielä puuttuvat. Itäisen Suomen maakunnat edellyttävät, että Karjalan ja Savon ratojen raideyhteyksiä parannetaan. Keskeisimmät yhteiset hankkeet sisältyvät Väyläviraston investointiohjelmaan 2025—2032: Karjalan rata, Luumäki—Joutseno-välin välityskyvyn parantaminen ja nopeuden nosto, Imatra—Joensuu-välin välityskyvyn parantaminen, Savon rata, Kouvola—Kuopio-välin matka-aikojen lyhentäminen ja Iisalmi—Kontiomäki-välin välityskyvyn parantaminen, muut yhteiset tarpeet raideyhteyksien kehittämiseksi, poikittaisyhteyksien kehittäminen” — mukaan lukien, omana lisäyksenä tähän, Savonlinnassa Laitaatsalmen rautatiesilta —, ”rataverkon sähköistys, vientiteollisuuden kuljetustarpeet.”

Arvoisa puhemies! ”Raideliikenteen toimintavarmuus on erittäin tärkeää paitsi itäisen Suomen myös koko maan kilpailukyvyllä ja huoltovarmuudelle. Karjalan radalle — sisältää Joensuu—Kontiomäki-yhteyden — ja Savon radalle kohdistuvat parantamis- ja kehittämistoimenpiteet tulee käynnistää aikailematta, ja Juurikorpi—Mussalo-kaksoisraide Kouvola—Kotka-yhteysvälille tulee sisällyttää valtion väyläverkon suunnitteluohjelmaan.”

”Itäisen Suomen kannalta on tärkeää varmistaa toimivat ja kansainväliseen liikenteeseen sopivat lentoyhteydet kaikista maakuntakeskuksista. Lisäksi toimivat juna- ja busseyhteydet Helsinki-Vantaalle on turvattava.”

”Perusväylänpidon rahoitustaso tulee nostaa aidosti korjausvelkaa alentavalle tasolle. Kymenlaakso tunnetaan kansainvälisesti merkittävänä logistiikkamaakuntana. Itäisen Suomen kilpailukyvyyn kannalta toimivat yhteydet Kymenlaaksoon ja sen TEN-T-verkon avainkohteisiin ovat keskeisiä. Hamina-Kotkan sataman merkitys itäisen Suomen vientiteollisuudelle on kasvanut entisestään geopolitiittisen murroksen myötä. Kouvolan RRT-terminaali on Suomen ainoa Euroopan laajuisen liikenteen ydinverkon rautatie- ja maantieteterminaali. Näiden kohteiden tieyhteyksien pullonkaulojen poistaminen tulee käynnistää. Hamina-Kotka-sataman häiriötön toimiminen ja satamayhteyksien kehittäminen on elin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2025 vp

tärkeää koko itäisen Suomen viennin kannalta. Kehittämisen- ja vaikuttamistyössä korostuvat kokonaisturvallisuuskäsitteiden huomioiminen, resilienssin kasvattaminen sekä sujuvien liikenne- ja logistiikkayhteyksien nopea parantaminen. Vapaan liikkumisen turvaaminen Itämeren kautta globaaleille markkinoille on koko itäiselle Suomelle elintärkeää.” Tähän voi vielä lisätä muun muassa vt 5:n Savilahden sillan korjauksen, joka ylläpitää tätä väylää, ja tavoitteena tulee myös olla, että vt 5:stä tulee TEN-T-verkon osa.

Arvoisa puhemies! ”EU:n alue- ja rakennepolitiikkaan perustuva alueiden kehittämisen rahoitus uhkaa jatkossa merkittävästi pienentyä, vaikka tarve aluelähtöiselle kehittämispolitiikalle vain kasvaa, onhan itäisen Suomen rooli merkittävä osana Suomen kokonaisturvallisuutta. Itäisen Suomen maakunnat edellyttävät uusien, investointeja vauhdittavien toimien suunnittelua ja pilotointia yhdessä alueiden, valtion ja yritysten kesken, kuten erityistalousalueiden lisäämistä. Yhtenä pilottina maakunnat ovat esittäneet ja edelleen esittävät hanketta, joka antaisi Finnveralle mahdollisuuden tukea itäisen Suomen yrityksiä suorilla lainoilla ja korkeammalla riskillä.” Nyt on käynyt muun muassa ilmi, että on puhuttu, että maatilat tulisivat Finnveran rahoituksen piiriin, mutta ilmeisesti käytännössä tämä ei tule toteutumaan. ”Itäisessä Suomessa on vahva tahtotila yhteistyöhön ja itäisen Suomen ohjelman toimeenpanoon. Monet investointien kotiuttamiseksi tarvittavat toimet eivät kuitenkaan ole alueiden käsissä. Valtiolta odotetaan siksi sitoutumista ja tekoja itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi.” — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.